

PUMI TENYÉSZTÉSI PROGRAM

2020. január hó

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető

1. A FAJTA TÖRTÉNETE ÉS JELLEMZŐI	
A fajta származása és elterjedése	1.1
A fajta ismertetése	1.2
A fajta részletes fajtaleírása (fajtastandard)	1.3
Ellátási terület, a fajta jelenlegi helyzete, tenyészetei	1.4
Tagnyilvántartás, állománynyilvántartás	1.5
Örökletes betegségek szűrése	1.6
2. A TENYÉSZTÉS CÉLJA, MÓDSZERE ÉS A TENYÉSZÁLLATOK KIJELÖLÉSE	
A tenyésztés célja	2.1
A tenyésztés módszere	2.2
A fajtaazonosság vizsgálat érdekében végzett DNS alapú származásellenőrzés rendje	2.3
A nukleusz állomány kijelölésének elvei	2.4
A tenyésztésre való alkalmasság mérésének eszközei	2.5
Az in-vitro megőrzés feltételei, a génbankban megőrzendő szaporítóanyag és genetikai minta meghatározása, begyűjtésének, előkészítésének és letárolásának szabályai	2.6
Eljárás ismeretlen származású egyed esetén	2.7
A törzskönyvi részekbe és osztályokba sorolás rendje, valamint a felderített egyedek törzskönyvbe emelésének előírása, a törzskönyvezés szabályai	2.8
A tenyészvonalak illetve családok	2.9
A párosítási terv készítésének elvei és a szelekció rendje	2.9.2
Az apaállat használatának szabályai	2.10
A fajta génkészletei felderítésének eljárása és hasznosítása	2.11
3. A FORGALMAZÁS, AZ EXPORT ÉS AZ IMPORT SZABÁLYAI	3
A tenyészállat forgalmazása	
A tenyészállat kivitele és behozatala során követendő szabályok	
4. TARTÁSI FELTÉTELEK	4
A tenyészállatok in-situ (és indokolt esetben ex-situ) tartási feltételei	
5. TENYÉSZET MEGSZÜNTETÉSE	5
A kennel vagy részpopuláció megszüntetése esetén követendő szabályok	
6. AZ ELLENŐRZÉS ÉS IGAZOLÁS RENDJE	6
A tenyészetek ellenőrzésének rendje	
A származásellenőrzés módja és dokumentálásának rendje	
7. TENYÉSZSZEMLE SZABÁLYZAT	7
8. TELJESÍTMÉNY VIZSGÁK ÉS SZABÁLYZATOK	8
9. ADATSZOLGÁLTATÁS	9
Az országos állattenyésztési adatbázisba történő adatküldés módja és rendje	
10. BÍRÓI TESTÜLET	10
MELLÉKLETEK	

BEVEZETÉS

A Nemzetközi Pumi Egyesület adatai

Egyesület neve: Nemzetközi Pumi Egyesület

(Továbbiakban: Egyesület)

Székhely: 2315 Szigethalom, Kolozsvári u. 52.

Az Egyesület rendelkezésére áll 3 db személyi számítógép 3 mobil telefonvonal, internet hozzáférés, nyomtató (eszközök magántulajdonban).

Az Egyesület adminisztrációs tevékenységét az arra kijelölt tagok végzik, az adatok nyilvántartása a Nemzetközi Pumi Egyesület székhelyén van, a **származási lapok kiállítása a MEOESZ (1194 Budapest, Hofherr A. u. 42.)-el kötött szerződés alapján történik.**

A pumi megőrzését a Nemzetközi Pumi Egyesület a fajta helyzetét figyelembe vevő tenyésztési program kialakításával, valamint annak végrehajtásával biztosítja.

Tenyésztésvezető adatai:

Neve: Dr. Dobó Nagy Zsolt

Iskolai végzettsége: állatorvos doktor

Anyja neve: Mezei Julianna

Szül.: Debrecen, 1965.12.22.

Lakc.: 4225 Debrecen, Szirom u. 11.

Tenyésztési Tanács

A Tenyésztési tanács tagjai:

- Tenyésztésvezető
- az Egyesület tagjai közül 2 fő

A Tenyésztésvezetőt és a Tenyésztési Tanács tagjait az Elnökség nevezi ki határozatlan időre.

A Tenyésztési Tanács feladata:

- kidolgozza a Tenyésztési programot, melyet a fajta helyzete és a vonatkozó rendelkezés alapján rendszeresen felülvizsgál, és szükség szerint módosít.
- gondoskodik a Tenyésztési programban meghatározott szakmai fejezetek végrehajtásáról
- gondoskodik a tenyésztési adatok és a fajta általános helyzetének nyomon követéséről
- szükség esetén javaslatot tesz a pumi standard módosítására
- dönt minden kétséges kérdésben, ami a tenyésztés szervezés és engedélyezés alkalmazásával és a szabályok értelmezésével kapcsolatos és a végrehajtási rendelkezésekben nincs szabályozva. Lehetnek olyan tények, melyek kinológiai okokból a tenyésztésre való használatot korlátozzák, vagy tiltják (pl. örökletes betegségek, bizonyított epilepszia). Ilyen esetekben a Tenyésztési tanács a tenyésztési engedélyt érvénytelenné nyilváníthatja, feltételeket és korlátozásokat állapíthat meg, vagy újabb bemutatást kérhet. A végleges döntésig a Tenyésztési tanács a tenyésztési engedélyt ideiglenesen felfüggesztheti.

Amennyiben elkészül és rendelkezésre áll a fajta genetikai profilja, ismeretlen vagy vitatott ősökkel rendelkező kutya "konfirmációjának" feltételül, a tenyésztési tanács a DNS azonosító készítéséhez levett vérminta felhasználásával vagy annak hiányában, új vérminta alapján **fajta megállapítás** végzését is előírhatja. A tenyésztési tanács döntése ellen az Egyesület vezetőségéhez lehet fellebbezést benyújtani 15 napon belül, mely 30 napon belül döntést hoz. Az itt született döntés végleges.

1.

A FAJTA TÖRTÉNETE ÉS JELLEMZŐI

1.1 A fajta származása és elterjedése

A XVII-XVIII. században Magyarországon alakult ki a helyben található terelőkutyák, valamint az országba bekerült német és francia felálló fülű, terrier jellegű terelő és kísérő ebek kereszteződése folytán. A XX. század eleje óta önálló kutyafajtaként jegyzik.

1.2. A fajta ismertetése

A pumi közepesnél kisebb testű (kanok 41-47 cm, szukák 38-44 cm), nagyon élénk vérmérsékletű, bohókás megjelenésű, terrier jellegű pásztorkutya. A terrier jelleget leghatározottabban feje mutatja: arcorri része megnyúlt, füle felálló, melynek felső egyharmada előre bicsaklik. Nyaktartása a közepesnél magasabb, állandóan figyelő jellegű. Törzse és a végtagok oldalról négyzetes formát mutatnak: a törzs hossza azonos a marmagassággal. Csontozata szilárd. Izomzata jól fejlett, nem terjedelmes, különösen feszes és szívós. Arányos, harmonikus megjelenés mellett rendkívül szikár fajta. A farka magasan tűzött, határozottan felfelé induló és élére állított karika formájában keresztájékra kunkorodó.

A mozgása igen élénk, temperamentumos. Lépéshossza rövid, nagy energiájú, mozgása "pattogó", dinamikus. Hetykén, büszkén jár. Ügetése könnyed, harmonikus, melyet a mancsból mancsba lépés és a lebegő fázis jellemzi. Vágtája nagyon gyors és fordulatos.

A szőrzete tincseket képező göndör vagy hullámos, sohasem sima vagy zsinóros. Átlagban 4 - 7 cm hosszú, kisebb-nagyobb tincsekbe rendeződő, rugalmas, bozontos és sűrű. Erőtelmes, de nem durva, szálkás jellegű felszőrökből és puha aljszőrökből tevődik össze, melyek kívánatos egymáshoz viszonyított aránya 50-50 %.

A füleken dús, felálló, szálkás "korona" szőr van. A szem és az arcorri rész szabadon kivehető.

Több színben előfordul, a fekete és fehér egyedeknél mindig egyöntetű kell, hogy legyen, a szürke és fakó egyedek esetén árnyalatbeli átmenet, valamint árnyékoltság megengedett.

A szőr színe: fekete; szürke (feketén született és kiszürkült); fakó - vörös, sárga, krém alapszínű, általában fekete vagy szürke árnyékoltsággal; vagy fehér.

1.3. A fajta részletes fajtaleírása (fajtastandard)

56. SZ. FCI STANDARD SZERINTI PUMI FAJTALEÍRÁS

„PUMI”

Származása: Magyarország

Felhasználása:

Terelő pásztorterrier. Kiválóan alkalmas a nagyobb állatok terelésére is. Jó szimatú. Házőrzésre, dúvad és rágsáló irtására igen bevált. A luxustartást is jól bírja. Nagy mozgásigényű, kitűnő kísérő és sport kutya.

FCI besorolása:

fajtacsoport Őrző és terelőkutya. Juhász és pásztorkutya (a svájci havasi kutya kivételével)

1. szekció Juháskutya

Munkavizsgára nem kötelezett fajta.

Rövid történeti áttekintés: *A XVII - XVIII. Században Magyarországon alakult ki az ősi puli, valamint az országba bekerült német és francia terrier jellegű terelő ebek kereszteződése folytán. A XX. század eleje óta önálló kutyafajtaként jegyzik.*

Általános megjelenés:

Középnagy testű, nagyon élénk vérmérsékletű, bohókás megjelenésű, terrier jellegű pásztorkutya. A terrier jelleget leghatározottabban a feje mutatja: az arcórri része megnyúlt, füle felálló, melynek felső egyharmada előre bicsaklik. Törzse és a végtagok oldalról négyzetes formát mutatnak. Nyaktartása a közepesnél magasabb, állandóan figyelő jellegű. Szőrzete középhosszú, göndör, vagy hullámos, tincsekbe rendeződő. Több színben előfordul, de sohasem foltos.

Fontos méretarányok:

Testhossz / Marmagasság: 1/1

Mellkasmélység / marmagasság: 45-50/100

Mellszélesség / marmagasság: 30-33/100

A nyak hossza megegyezik a fej hosszával, és a marmagasság 45 %-át teszi ki.

Az orr hossza a fejhossz 45-50 %-a.

Viselkedés és jellem:

Nyughatatlan vérmérsékletű, nagy munkakedvvel megáldott, rendkívül élénk terelő eb. Vakmerően bátor, az idegenekkel szemben bizalmatlan. Értelmessége, élénksége, véleményalkotó és -nyilvánító képessége, rámenős természete miatt mindig magára vonja a figyelmet. Elég hangos fajta. Egész megjelenése tettekreedséget és hatalmas temperarumot sugároz. Állása, figyelő magatartása mindig tevékenykedő testtartást mutat. Félénkség, vagy flegma viselkedés - fajtaidegen tulajdonság.

TESTFELEPÍTÉS

1. Fej

Megnyúlt, viszonylag keskeny. Alakjára a megnyúlt arcorri rész nyomja rá a bélyegét. Agykopyona:

Koponya: A fejtető közepesen széles és domború. A homlok hosszú, kevésbé domborodó, oldalról lapos. A szemboltívek mérsékelten fejlettek.

Stop: A stopvonal alig érzékelhető. A homlok síkja a szemboltívek között szinte egyenes vonalban folytatódik az orrhátra.

Arckoponya:

Orrtükör: Keskeny, egyenes metszésű, valamennyi színváltozatnál fekete.

Fang: Az orrhát egyenes. Az arcorri rész megnyúlt, és elkeskenyedő, de nem hegyes.

Ajkek: Feszesen simulnak a fogsorhoz, sötétén pigmentáltak.

Állkapocs/Fogak: Az állkapocs erős. Fogazata szabályos, ollós záródású, teljes. Fogai fejlettek, erősek, fehérek.

Pofa: Jól izmolt.

Szemek: Közepes nagyságúak, ovális alakúak, kissé ferde metszésűek, élénk, értelmes kifejezésűek, sötétbarna színűek, közepes távolságra helyezkednek el egymástól. A szemhéjszél feszesen zárt, jól pigmentált.

Fülek: Magasan tűzöttek, felállóak. A fül csúcса felső harmadában határozottan előre és kissé oldalt bicsaklik. Közepes méretűek, arányosak, formája fordított V- alakú.

2. Nyak

Középhosszú, kissé ívelt, jól izmolt; a közepesnél magasabb illesztésű, a vízszintessel 55 fokos szöget zár be. A nyak bőre feszes, száraz, ráncatlan.

3. Törzs

A törzs hossza azonos a marmagassággal - négyzetes felépítésű. Csontozata finom és szikár. Izomzata jól fejlett, nem terjedelmes, különösen feszes és szívós. Arányos, harmonikus megjelenés mellett rendkívül szikár fajta.

Felső vonal: Egyenes

Mar: Határozottan kiemelkedik, hosszú, és hátrafelé lejt.

Hát: Rövid, egyenes és feszes.

Ágyék: Rövid, feszes kötésű, szintén egyenes.

Far: Rövid, enyhén csapott, közepesen széles.

Mellkas: Szügye egyenes síkú, nem domborodó, nem széles, inkább mély. Bordázata nem dongás, inkább lapos. Mellkasa mély és hosszú, jó íveltség esetén a könyök magasságáig húzódik.

Has: Feszes, hátrafelé felhúzott.

Alsó vonal: Kifejezetten előremélyülő.

4. Farok

Magasan tűzött, határozottan felfelé induló, a far fölött élére állított kör alakot képezve a keresztájékra kunkorodik. A farok koronaszőrzete 7-12 cm hosszú, szálkás jellegű, dús, szerteálló, kevés aljszőrzetet tartalmaz. A kurta farok, és a farksonkítás nem megengedett.

5. Végtagok

Elülső rész: Az elülső végtagok a szügy síkjából kiindulva függőlegesen támasztják alá a törzset. A két végtag oszlopos, párhuzamos, nem túl széles állású.

Lapocka, váll: A lapocka hosszú és meredek. Dőlésszöge a vízszinteshez viszonyítva 55 fok. A vállbúbok a szügy síkjából nem domborodnak ki.

Felkar: Rövid, jól izmolt. A lapocka és a felkar által bezárt szög 100-110 fok.

Könyök: Szorosan a testhez záródó.

Alkar: Hosszú, szikár.

Elülső lábközép: Meredek.

Elülső mancsok: Szorosan zártak, boltozatosak - macskamancsok. A talppárna rugalmas. A karmok erősek, feketék vagy palaszürkék. Hátulsó rész:

Általános: A hátulsó végtagok nagyon erősek. Oldalról nézve hátraállítottak. Hátulról nézve a végtagok párhuzamosak, egyenesek, nem túl szűk, és nem túl széles állásúak.

Comb: Izmos, hosszú, hátraállított.

Térd: Az elülső végtag könyökével egy vonalban helyezkedik el.

Lábszár: Izmos, hosszú.

Csánk: Szikár, és élesen kirajzolódik. A csánkizület a vízszintessel 45 fokos szöget zár be.

Hátulsó lábtő: Rövid, meredek, szikár.

Hátulsó mancsok: Elülsőkkel azonosak. Fattyúujjak nem kívánatosak, eltávolítandók.

6. Mozgás

Járása igen élénk, temperamentumos. Lépése rövid, nagy energiájú, mozgása "pattogó", dinamikus. Hetykén, büszkén jár. Ügetése könnyed, harmonikus; hátulsó végtagjait pontosan a mellsők nyomába helyezi. Vágtája bökődő szökdécselés, nagyon gyors, és fordulatós.

7. Bőr

Ráncatlan, feszes, erősen pigmentált. A szabad bőrfelületek palaszürkék, vagy feketék.

8. Szőrzet

Tincseket képező göndör, vagy hullámos, sohasem sima, és sohasem zsinóros. Átlagban 4-7 cm hosszú, kisebb-nagyobb tincsekbe rendeződő, rugalmas, bozontos és sűrű. Erőteljes, de nem durva, szálkás jellegű felszőrökből és puha aljszőrökből tevődik össze.

A füleken dús, szerteálló, szálkás koronaszőr van. A szem és az arcorri rész szabadon kivehető. A szőrzet kívánatos felkészítési formája a kézi trimmelés. A fejen és a végtagon ollóval történő igazítások lehetségesek. A teljes szőrzet nyírása nem kívánatos.

Szín:

- A szürke különböző árnyalatai /a születéskor általában fekete, idővel kiszürkül/

- Fekete

- Fakó: vörös, sárga krém alapszínnek /a fekete, vagy szürke árnyékoltság és a kifejezett maszk kívánatos/

Fehér

A szőrszín mindig fedett, egyöntetű legyen. A csokoládébarna szín, tarkázottság, minden összefüggő, élesen elkülönülő színrajzolat /pl. cser jegyek, nyergesség/ kizáró ok. 5 cm-nél kisebb átmérőjű fehér mellfolt és a lábujjakon fehér tűzés nem hiba.

9. Méretek

Marmagasság:

Kanok: 41-47 cm, ideális nagyság: 43-45 cm

Szukák: 38-44 cm, ideális nagyság: 40-42 cm

Testsúly:

Kanok: 10-15 kg, ideális testsúly: 12-13 kg

Szukák: 8-13 kg, ideális testsúly: 10-11 kg

10. Hibák

Az előbb említett pontoktól való minden eltérés hibának tekintendő, amely értékelésének pontos arányban kell állnia az eltérés.

11. Kizáró hibák

- *Kerek, puliszerű fej. A fej 40%-ánál rövidebb arcórri rész.*
- *Erős, kifejezett stop.*
- *Kettőnél több P1-es, és minden más fog hiánya.*
- *Előre és hátraharapás, keresztharapás.*
- *Egyenesen felálló, tövéből lógó, vagy felemás fülek.*
- *Rövid, sima szőrzet. Hosszú, erőteljesen nemezesedő, vagy nyílt, szerkezet nélküli szőrzet.*
- *Színhibák.*
- *A standard leírásban rögzített, előírástól eltérő méret.*

Utólagos megjegyzés:

A kanoknak két, teljes egészében a herezacskóban elhelyezkedő, szemmel láthatóan normálisan fejlett herével kell rendelkezniük.”

1.4. Ellátási terület

A pumi alapvető feladata a terelés volt, minek során akár több száz állatból álló nyáját, csordát is képes önállóan kezelni. Vakmerően bátor, ezért kiválóan alkalmas a nagyobb állatok terelésére is. Nyughatatlan vérmérsékletű, nagy munkakedvvel megáldott, rendkívül élénk terelő eb. Jó szimatú. Dúvad és rágcsáló irtására igen bevált.

Házőrzésre - jelző kutyaként - kiválóan alkalmas. Mindent lát, mindent hall, mindenről megvan a véleménye. A házőrzés során a megelőzés a módszere, azaz minden mozgásról, a szokottól eltérő zajról, közeledésről tájékoztatja a gazdát.

A luxustartást is jól bírja. Nagy mozgásigényű, kitűnő kísérő és sport kutya. A mozgásigény kielégítésére, kihasználva a fajta rendkívüli tanulékonyágát, ügyességét, intelligenciát, jó lehetőséget biztosítanak a terelőversenyeken kívül a hazánkban is egyre népszerűbb kutyás sportok, például az agility, frisbee, és általában minden atlétikus sport.

Értelmessége, élénksége, véleményalkotó és -nyilvánító képessége, rámenős természete miatt mindig és mindenhol magára vonja a figyelmet. Elég hangos fajta. Egész megjelenése tettekrezséget, hatalmas temperamentumot sugároz, ami minden testrészét mozgásra serkenti. Állása, figyelő helyzete mindig tevékenykedő testtartást mutat. Félénkség vagy flegma viselkedés - fajtaidegen tulajdonság.

A fajta jelenlegi helyzetét jellemzi, hogy állományának egyharmada országhatárainkon kívül található. Jelentősebb populáció él az USA-án kívül Skandináv területeken. Őseiket tekintve az itthoniakkal szoros rokonságuk 4-6 generáción belül ma is kimutatható. A teljes hazai állomány valamennyi korosztályt figyelembe véve talán 1800-2000 eb lehet. (a 2006-tól törzskönyvezett egyedek száma mínusz 10% az elhaltak, 5-8% a külföldre kerültek, plusz 10% a soha nem törzskönyvezett ebek)

A mai állomány a 40-es évek végi fajtamentő tevékenységnek köszönheti létét. Akkoriban nagyjából 5-8 pumi ősből, valamint az évek folyamán kb. 200 a tenyésztés periferiájára szorult, majd visszavezetett ismeretlen ősökkel rendelkező egyedből építették újra a fajtát. Jelenleg a fajta fennmaradását jellemzően, körülbelül harmincöt 2-3 kutyás mini és kis tenyészet biztosítják a 2-4 nagyobbak mondható tenyésztő mellett. Nemzeti parkoknál állami tulajdonban néhány egyed található. Az évente születő 150-250 kölyöknek is átlagosan csak 10-15%-a jut tenyésztésre hajló gazdákhöz. A 90-es évek néhány túlfavorizált kanja tovább szűkítette a tenyésztők mozgásterét. Az utóbbi 10 évben született és nyilvántartásba vett kölykök 151 kantól és 228 szukától származnak. Közülük már csak 58 kan ifjabb 13 évnél és 53 szuka fiatalabb 8 évesnél. Tehát egyre nehezebb kevésbé rokon tehát genetikai szempontból is támogatható tenyész párokat állítani. Mindebből következik a legfontosabb tenyészcél a tenyésztői kör és kedv növelése. Mert csak így van esélyünk az érvényes FCI standardhoz igazodó módon a genetikai elszegényedés meggátlására, az elért tenyésztési eredmények védelmére.

1.5 Tagnyilvántartás, állománynyilvántartás

A tagok nyilvántartása informatikai eszközökkel történik az Egyesület székhelyén, - biztonsági másolata „felhőtárhelyen” tárolva, az évente megújított tagsági szám és a MEOESZ Szövetségi kártya számának nyilvántartásával.

A taggá válás módját, a tagság feltételeit, a tagok jogait és kötelességeit az alapszabály tartalmazza.

Az állomány nyilvántartás a törzskönyvezési rendszeren kívül a tagok által leadott és frissített állomány felmérési adatok szerint történik.

Az Egyesület tagjainak neve alatt bejegyzett kennelek 2020. január hónapjában:

Aranykoszorús Mestertenyészetek

- GALLA-HEGYI tenyészet, Letkés – Szalai László
- KAFFOGÓ tenyészet, Rezi – Váradi Anna
- SZÜRKEBARÁT tenyészet, Csobánka – Länger Veronika
- MOCSKOS tenyészet, Albertirsa – Katona Viktorné

Ezüstkoszorús Mestertenyészet

- PILISI-KÓCOS tenyészet, Esztergom – Holdampf Dóra
- VÖRÖSKŐI-KONDACSIPKEDŐ tenyészet, Leányfalu – Menyhárt Krisztina

Bronzkoszorús Mestertenyészet

- APRÓDOMBI tenyészet, Szigethalom - Dankóné Radványi Petra

További tenyészetek

- ÁCSLIGETI tenyészet, Kisdér – dr. Ács Imre
- KÁRPÁTI-KERÍTŐ tenyészet, Újhartyán – Árkosiné Kárpáti Lilla
- PATTOGÓ-PARÁZS tenyészet, Szentendre – dr. Dobó-Nagy Csaba
- ESZEMENT tenyészet, Nyíregyháza, Schuller László
- DUNAMENTI-DUMÁS tenyészet, Baja – Abonyi Ildikó
- BÖRZSÖNYKERTI-HÚHA tenyészet, Nagymaros – Konkoly Rita
- MÉHKASOS JÁSZ tenyészet, Jászberény – Csomor Imre
- REZERTA-RÉTI tenyészet, Ajka – Takácsné Horváth Melinda
- SERTEPERTI tenyészet, Dány – Kassai Gabriella
- GALLA-DOMBI-LUCERNÁS tenyészet, Délegyháza – Szolnoki Aranka
- TÖBBRE ÉRDEMES tenyészet, Kisléta – Ignác János

Külföldi partner tenyészetek

- MARIEL DE MARQUE Kennel /Svédország – Lena Johansson
- KÓCOS-HEGYI Kennel /Szlovákia – Veres Csaba
- HÁROMSZÉKI-GÓBÉ Kennel /Románia – dr. Blága Zsolt István
- GRAVELOUS Kennel /Anglia – Sophia Gravelous
- SPARKING EMBERS Kennel/ Szlovákia –
- PUSZTA ÖRDÖGE Kennel/ Svájc – Anita Macher Hürzerer
- ABIQUA Kennel/ USA – Tom and Chris Levy
- BLUERIDGE VISTA Kennel/ USA – Meir Ben Dror
- CIBIRKAS Kennel/ Szerbia – Sztremen Krisztina
- KARVAKORVAN Kennel /Finnország – Helena Mattila
- ZICATA'S Kennel /Norvégia – Janne Liljedahl
- DE LA VILLE AUX TROIS VALLÉES Kennel /Németország - Elisabeth Marie Kohnle-Szabo

1.6 Örökletes betegségek kiszűrése

A Nemzetközi Pumi Egyesület az örökletes betegségek közül a csípő diszplázia és a **Degeneratív myelopatia** szűrést tartja kötelezőnek.

Csípő diszplázia:

Az Egyesület Magyarországon a Magyar Kisállat Ortopédiai Egyesület által kiadott TANÚSÍTVÁNY –t fogadja el, illetve import kutya esetén az adott országban elfogadott szervezet minősítését. A szűrés eredménye az alábbi kategóriákba eshet:

A = mentes;

B = átmeneti;

C = enyhe;

D = közepes;

E = súlyos.

Csípődiszplázia szűrés 12 hónapos kortól lehetséges.

Súlyos (E) diszplázia vizsgálati eredményű kutya tenyészosztályba nem sorolható, **TENYÉSZTÉSE NEM ENGEDÉLYEZETT!** „Közepes” (D) minősítésű csípődiszplázia vizsgálati eredmény birtokában a kutya egész életére vonatkozóan egy alom engedélyezett, kizárólag „A” vagy „B” vizsgálati eredményű szukával/kannal, de csak különleges esetben, előzetes kérelem alapján.

Degeneratív myelopatia:

AzEgyesület ISAG akkreditált laboratóriumi bizonyítványt fogad el abban az esetben, ha az adott kutya szülei nem rendelkeznek „Mentes” minősítéssel. Amennyiben az anya és apaállat igazoltan „Mentes”, abban az esetben az egyed szűrése nem szükséges.

(A szűrési eredmény igazolása 2019.január 1. után kötelező a tenyészszemlére való jelentkezés alkalmával.)

2. A TENYÉSZTÉS CÉLJA, MÓDSZERE ÉS A TENYÉSZÁLLATOK KIJELÖLÉSE

2.1. A tenyésztés célja

A pumi a magyar ember évszázados tenyésztői munkájának eredménye, múltunk és magyar történelmünk szerves része. Hozzá tartozik a magyar tájhoz, erősíti nemzeti identitásunkat, ma is élő, eleven örökségünk. A fajta eredeti tenyésztési célja a terelés volt, azonban a mai modern tartási körülmények ezt részben módosítják. Eredeti hasznosítási területén is megtalálható, bár az állattartó telepeken nem jellemző a fajtatisztaságra való törekvés. (megoldandó feladat az eredeti használati módra való visszatérés ösztönzése a haszonállat tartók körében) A pumi a

hagyományőrzést szolgáló terelősport mellett egyéb sport célokra is kiválóan alkalmas, mely tevékenységek segítik a fajta jó tulajdonságainak megőrzését, és a pumi népszerűsítését.

A Magyar Országgyűlés 32/2004(IV.19.) OGY Határozatával a védett őshonos vagy veszélyeztetett, magas genetikai értéket képviselő tenyésztett magyar állatfajtákat, így a pumit is Nemzeti Kinccsé nyilvánította. 2016-ban a Hungaricum Bizottság felvette a Magyar Értéktárba, majd 2017-ben a Hungarikumok közé emelte.

A Nemzetközi Pumi Egyesület célja, hogy a magyarországi állomány azonos elvek alapján történő, szabályozott, ellenőrizhető tenyésztés során született, a standardjához leginkább közelítő, egészséges, örökletes betegségektől mentes, fajtatiszta egyedekből tevődjön össze. A tenyésztés során kiemelkedően fontos a hagyományokon alapuló használati érték és a genetikai diverzitás megőrzése.

A pumi elsődleges hagyományos értékei a terelő ösztön, a munkakészség, ennek megőrzése és fejlesztése kiemelt feladat.

Mindemellett célunk a XXI. század követelményeinek megfelelően kialakult szociális (ügyességi sportok, társasági viselkedés) készségek megőrzése is, mely hozzájárul a fajta népszerűsítéséhez, és elfogadottságának növeléséhez.

2.2. Tenyésztés módszere: Fajtatiszta tenyésztés:- amikor mindkét párosítandó egyed egyazon fajtába tartozik

A fajtatiszta tenyésztési eljárások

a) Idegen párosítás

Az idegen párosítás során az általános elv, hogy a párosítandó egyedek között a negyedik ősi sorig bezárólag rokonok ne forduljanak elő.

b) Rokontenyésztés

A rokontenyésztés egy szűkebb vérrokonságra alapozott - tenyésztés, melyben egy ős legalább egyszer az apai és anyai ágon képviselve van.

Mivel a pumi fajta szűk tenyészalapból származik, a tágabb rokontenyésztés alkalmazása gyakori.

Megkülönböztetünk:

- **nagyon szoros rokontenyésztés:** szülő-utód, testvérek, párosítása. TILTOTT TENYÉSZTÉSI MÓD!

- **szoros rokontenyésztést:** másod, harmadfokú rokonok párosítása. Másodfokú rokonok párosítása nem ajánlott. (unokatestvér, nagybácsi-unokahúg) Ide sorolható a féltestvér párosítás, melyre indokolt esetben a tenyésztői tanács engedélyt adhat.

- **tágabb rokontenyésztést:** negyedfokú és oldalági rokonok párosítása.

Vonaltenyésztés: olyan egyedek csoportja, amely közeli rokonságban van egy közös őssel anélkül, hogy az ősi sorban más közös ősök többször szerepelnének. (Különleges esetekben indokolt lehet egy kiváló apaállattal érdemi rokonságba hozni egy kisebb populációt, különösen, ha valamilyen ritka tulajdonságot, allélokot kellene rögzíteni a fajtában. Ebben az esetben elfogadható a vérvonaltenyésztés, de a genetikai diverzitás fenntartása érdekében inkább kerülni, mint keresni kell ezt a tenyésztési eljárást!)

Tenyészvonal: kiemelkedően örökítő kantól származó azonos fenotípusú utódok egy vonalba kerülnek. Ajánlott több vonal kialakítása. (bevett gyakorlat)

A tenyészvonal olyan genealógiailag egységes állatcsoport (részpuláció, párosítási csoport), amely bizonyos tulajdonságokat biztonságosan örökít. A tenyészvonal a genetikai vonaltól különbözik. Értékét nem a rokontenyésztés adja, hanem az, hogy az egy apaállattól származó vonalhoz tartozó állatokat generációról generációra úgy párosítják, hogy az értékes őstől való távolodás ellenére a megkülönböztető genetikai és fenotípusos érték fennmaradjon.

Család: a családok alapja a törzskönyvben szereplő alapító szuka és annak ivadékcsoportja.

2.3. A fajtaazonosság vizsgálat érdekében végzett DNS alapú származásellenőrzés rendje

A 45/2019. (IX.25.) AM rendelet 45.§ (2): „A magyar ebfajták törzskönyvezendő egyedeinek származását DNS alapú származásellenőrzéssel kell igazolni, amelynek elvégzését a fajta fenntartásáért felelős tenyésztő szervezet tenyésztési programjával összhangban koordinálja.”

A fentiek alapján a vonatkozó rendeletben aktuálisan előírt határidő után a Tenyésztési Hatósággal történő egyeztetés szerint kell eljárni. Erről aktuális információ az Egyesület honlapján megtalálható.

A DNS azonosító és a tárolt DNS minta felhasználásával szükség esetén a későbbiekben elvégezhető a származás, illetve az apaság vizsgálata.

2.4. A nukleusz állomány kijelölése

A nukleusz állomány a fajta legnagyobb genetikai értéket képviselő populáció hányada.

Erőteljes szelekciós nyomás és célzott egyedi párosítás mellett hatékonyan képes szolgálni a fajta genetikai előrehaladását és a genetikai diverzitás fenntartását.

Kijelölése a többlépcsős szelekciós rendszerben történik. Nukleusz állomány a génbanki és a génbanki állományon kívüli populációból is kijelölhető. A génbanki nukleusz állomány az állami kezelésben lévő nemzeti parkok és egyéb intézmények állománya, ezek az egyedek külföldre nem értékesíthetők. A nukleusz állományba sorolt szukák párosítása fokozott gondossággal történik. A megszületett kölykök szelekciója mellett, azok tenyésztési célú hasznosítására kell törekedni.

A nukleusz állomány kijelölése az osztályba sorolás rendje alapján történik. Az I. és II. osztályba sorolt kutyák képezik a nukleusz állományt.

2.4.1. A nukleusz állomány kijelölése az osztályba sorolás rendje alapján Minősítési rendszerrel figyelembe vett szempontok

- a. Tenyészszemle eredmény
- b. Tenyészminősítést adó kiállítás eredménye
- c. Csípődizplázia szűrés, melynek hitelesített (Magyar Kisállat Ortopédiai Egyesület,

illetve külföldi vizsgálat esetén az adott országban elfogadott) eredménye: A-B-C-D
A = mentes; B = átmeneti; C = enyhe; D = közepes; E = súlyos.

A súlyos (E) diszplázia vizsgálati eredményű kutya tenyészosztályba nem sorolható, **TENYÉSZTÉSE NEM ENGEDÉLYEZETT !**

„Közepes” (D) minősítésű csípődizplázia vizsgálati eredmény esetén, különösen indokolt esetben, csak a Tenyésztési Tanács engedélyével, a kutya egész életére vonatkozóan egy alom engedélyezett, kizárólag „A” vagy „B” vizsgálati eredményű szukával/kannal.

- d. Munkavizsga, Képességvizsga, illetve Karakterteszt eredmény
- e. Utódellenőrzés eredménye:

Kanok és szukák esetében almonként minimum 1 utód (de lehetőleg minél több) eredményének bemutatása szükséges. Az utódellenőrzés a 3.2. fejezet szerinti osztályba sorolás szerint történik.

A minősítési követelmények teljesítése a 2013. január 1. után született egyedekre vonatkozóan kötelező érvényű, az ez előtt született egyedek esetében a III. fokozat kerül kiadásra, a magasabb eredmény igazolásáig.

A 2013. január 1. után született kutya a tenyészszemle és megfelelő diszpláziaszűrés teljesüléséig „Nem minősített egyed”-nek minősül, mely tenyésztésben nem használható.

2.4.2. Osztályba sorolás

A fenti szempontok alapján négy osztályba sorolhatók az egyedek, melyek a következők:

- I. osztályú tenyészegyed
- II. osztályú tenyészegyed
- III. osztályú tenyészegyed
- IV. osztályú tenyészegyed
- V. Nem minősített egyed

Az I-II-III osztály esetében előfeltétel az Egyesület által rendezett tenyészszemlén a „Tenyészhető”, vagy „Tenyésztésre javasolt” minősítés elérése. A további minősítések megszerzéséig a tenyésztésbe állított 2013. január 1. előtt született egyed a IV. fokozatba sorolandó.

A fenti dátum után született kutyák csak a minősítési rendszerben leírtak szerint kerülhetnek tenyésztésre, utódaik ennek alapján kerülhetnek a Főtörzskönyvbe. a fenti időpont után született, minősítéssel nem rendelkező szülők utódai a Melléktörzskönyvbe kerülnek.

2.4.3. I. osztályú tenyészegyed minősítés követelményei:

- Tenyészszemlén szerzett minimum Tenyészhető minősítés
- Tenyészminősítést adó kiállításon elért egy db „Kitűnő” cím.
- Csípődizplázia szűrés, melynek a Magyar Kisállat Ortopédiai Egyesület általi, illetve külföldi vizsgálat esetén(az adott országban elfogadott) eredménye: **A-B**
- DM vizsgálat N/N eredménye
- FCI Terelő Munkavizsga, vagy egyéb FCI Munkavizsga
- Utód ellenőrzés: Kanok és szukák esetében is minimum 2 utód eredményének bemutatása szükséges, mely utód a II. osztályú tenyészegyed minősítést megszerezte, valamint a NPE által tenyészminősítést adó kiállításnak megjelölt kiállításon szerzett 1 db. kitűnő cím.

2.4.4. II. osztályú tenyészegyed minősítés követelményei:

- Tenyészszemlén szerzett minimum Tenyészhető minősítés
- Tenyészminősítést adó kiállításon elért egy db „Kitűnő” cím.
- Csípődizplázia szűrés, melynek a Magyar Kisállat Ortopédiai Egyesület általi, illetve külföldi vizsgálat esetén az adott országban elfogadott eredménye:
-A-B
-C /24 hónapos kor után a minősítés véglegesítéséhez újabb vizsgálati eredmény szükséges.
- Utód ellenőrzés: Kanok és szukák esetében is minimum 1 utód eredményének bemutatása szükséges, mely utód a III. osztályú tenyészegyed minősítést megszerezte.
- Terelési képességvizsga, Karakterteszt

2.4.5. III. osztályú tenyészegyed minősítés követelményei:

- Tenyészszemlén szerzett minimum „Tenyészthető” minősítés
- 12 hónapos kor betöltése után keletkezett csípődiszplázia szűrés, melynek a Magyar Kisállat Ortopédiai Egyesület általi, illetve külföldi vizsgálat esetén az adott országban elfogadott szervezet által adott eredménye:

-A-B

-C /24 hónapos kor után a minősítés véglegesítéséhez újabb vizsgálati eredmény szükséges.

-D (D engedély esetén)

2.4.6. IV. osztályú tenyészegyed

a. amennyiben az egyed 2013. január 1. előtt született, úgy használható tenyésztésre „Tenyészthető” minősítés birtokában.

b. amennyiben a 2013. január 1. után született egyed a tenyészszemlé alkalmával „Egy alkalommal tenyészthető” minősítést kap.

2.4.7. V. osztályú nem minősített egyed

A minősítési rendszer követelményeit nem teljesített egyedek a „Nem minősített egyed” kategóriába kerülnek.

2.4.8. A minősítési rendszer adminisztrációja

Lebonyolítási rend:

A besorolást kérő adatlap kitöltése, illetve a tenyészszemlé bírálati lap, karakterteszt bírálati lap Képességvizsga bírálati lap, Munkavizsga bizonyítvány, kiállítási bírálati lap, valamint a diszpláziaszűrés tanúsítvány másolatának beküldése a NPE címére, melyeket az iroda nyilvántartásba vesz, csatolja a törzskönyvi adatokhoz.

Az elért minősítés az Egyesület a honlapján feltüntetésre kerül.

2.5 A tenyésztésre való alkalmasság mérésének eszközei (tenyészfelmérés)

A kutya tenyészteljesítményének mérése a tenyészfelméréseken történik. A tenyészfelmérések szolgálnak a tenyésztésre való alkalmasság, valamint az életteljesítmény mérésére, és a tenyésztési eljárások összességét egészítik ki.

Mivel az elmúlt évtizedben valamennyi magyar eb fajta estében érzékelhetően megnőtt a származási lappal nem rendelkező ugyanakkor fajtatiszta és esetenként rendkívül típusos egyedek száma, a génmentés elkerülhetlenné vált. Ennek adminisztrációs feltételeit az érvényes nemzetközi (FCI) szabályoknak megfelelően a MEOESZ és a génmegőrző intézmény közreműködésével ki kell dolgozni.

A Pumi esetében a nyitott törzskönyv és az ismeretlen ősökkel rendelkező típusos kutyák befogadásának kidolgozott korábban részletezett rendje ezt továbbra is biztosítja.

A tenyészfelmérés a tenyésztés módszerének eszköztára, mely az alábbiakból tevődik össze:

- **Küllemi bírálat:** kiállításokon, tenyészszemléken történik.
A tenyészszemlén kerül kiválasztásra a tenyésztésre alkalmas hím és nőivarú egyed, valamint itt kerül sor az előzőleg tenyésztésbe vett egyedek utódai alapján történő besorolására, minősítésére.
- **Belső értékmérő tulajdonságok bírálata, munkateljesítmény**

A hasonló fajták esetében nemzetközi gyakorlatban bevált és eredményes teljesítményvizsgáló módszeren alapuló rendezvényeken történik. A vizsgálat kiterjed a kutyák viselkedésére, öröklött és ösztönös tulajdonságaik felmérésére.

A munkateljesítmény az alábbi módszerekkel mérhető:

- **Terelési Képességvizsga:** az alapvető ösztönök meglétének vizsgálatára alkalmas *(opcionális, erősen ajánlott)*
- **Terelőkutya versenyek és vizsgák:** a képzett terelőkutyák teljesítményének mérésére szolgálnak. *(opcionális, ajánlott)* Az FCI és a MEOESZ mindenkor érvényes szabályai szerint zajlanak.
- **Karakterteszt:** az általános viselkedési, idegrendszeri tulajdonságok mérését teszik lehetővé. *(kötelező, a tenyészszemle alkalmával)*
- **egyéb nemzetközileg elismert vizsgák és versenyek, különféle sportágakban**

A tenyészfelmérések eredményeinek kezelése

A tenyészfelmérések eredményeinek kezelését és a rangsor felállítását a rendelkezésre álló adatok alapján a Nemzetközi Pumi Egyesület végzi a minősítési rendszerben meghatározott módon.

A **szabályok és előírások összessége** a benne foglaltakkal biztosítja a minőségi kutyatenyésztés megvalósítását.

A felmérések során született adatok archiválásra kerülnek Nemzetközi Pumi Egyesület adatbázisában, mely kutatási és ellenőrzési célból hozzáférhető, és onnan adatok gyűjthetők.

2.6 A fajta megőrzés módszerei:

- a) in-vivo - az egyedek élő állapotban történő megőrzése;
- b) in-situ feltételek között - a fajta kialakulásakor jellemző, eredeti tartási, takarmányozási és szelekciós feltételek biztosítása a génmegőrzés során, fokozott figyelemmel az állatvédelmi szabályok betartására
- c) ex-situ feltételek között, amennyiben a b) alpont szerinti megőrzés nem valósítható meg a fajta kialakulásakor jellemző, eredeti tartási, takarmányozási és szelekciós feltételektől eltérő technológiák és művi eljárások alkalmazása a tenyészállat nevelésben és tenyésztésben
- d) in-vitro feltételek között szaporítóanyag megőrzése laboratóriumi körülmények között.

2.6.1 A fajta megőrzés in vitro módszerei:

Az in-vitro megőrzés a 45/2019 (IX.25.) AM rendelet 44.§ szerint a NÉBIH vagy a NÉBIH ellenőrzése mellett a génmegőrző intézmény gondoskodik.

2.6.2 A minta begyűjtésének, nyilvántartásának, előkészítésének, tárolásának technikai szabályozása, a végrehajtására alkalmas személyek körének kijelölése a további egyeztetéseknek megfelelően és a végrehajtó intézmény lehetőségeit figyelembe véve ill. erre vonatkozó szabályzataihoz alkalmazkodva kerül sor. Szaporító anyag és genetikai minta megőrzése (génbank) laboratóriumi körülmények között a nemzetközi előírásoknak megfelelő protokoll szerint, a Tenyésztési Hatóság által meghatározott rendben.

2.7 Eljárás ismeretlen származású egyed esetén

Amennyiben a kutya származása ismeretlen, vagy bármely nem FCI által elismert tenyésztő szervezet származási lapjával rendelkezik, és törzskönyvi bejegyzésért jelentkezik, az Egyesület által rendezett tenyészszemlén kell részt vennie.

Amennyiben a kutya a tenyészszemlén megfelel a bírálatokon, a jegyzőkönyvre rá kell vezetni, hogy számára származási lap kiadható. A származási lap kiadását a tulajdonosnak kell kérelmeznie.

A részletszabályokat a 2.8.7.5. pont tartalmazza.

2.8 A törzskönyvezés szabályai

Származási igazolás: Két azonos fajtába tartozó származási igazolással rendelkező szülőtől született kölyök származási igazolásra jogosult, ha mindkét szülő megfelel az elismert tenyésztőszervezet által meghatározott, tenyészhetőségi feltételeknek.

Regisztrációs lap: Abban az esetben, ha az azonos fajtába tartozó két szülő származási lappal rendelkezik, de valamely tenyészhetőségi feltételt -legalább egyikük - nem teljesítette, a tőlük származó alom egyedei, regisztrációs lapot kapnak. Továbbá a 2.6 pontban meghatározott eb.

A regisztrációs lapra az alábbi felíratok kerülnek:

- Tenyésztésre nem jogosít.
- Kiállításra csak 9 hónapos korig lehet vele nevezni.
- Tenyésztő szervezet jogosult konfirmálni.
- Export kiváltására nem jogosít.

A regisztrációs lapon ősök neve és törzskönyvi száma jelenik meg, az elért eredmények nem kerülnek feltüntetésre.

A regisztrációs lappal rendelkező kutyát lehetősége van a tulajdonosnak konfirmációs tenyészszemlére elvinni. Ezen a küllembíró által lebírált egyed, ha megfelelő minősítést kap, normál származási igazolásra jogosult. Ezzel egyidejűleg javasolt a kutya tenyészszemlézése is, melyen karakter teszt elvégzésére is sor kerül. Amennyiben az egyed rendelkezik az NPE által előírt megfelelő minősítésű egészségügyi szűréssel és azt dokumentumokkal is bizonyítja, megkaphatja a tenyészhető minősítést.

A regisztrációs lappal és a konfirmációs tenyészszemle bírálati lappal jogosult a MEOE Szövetségnél az eb származási igazolását kiváltani. A származási lapon az ősök eredményei is feltüntetésre kerülnek.

A regisztrációs lap származási igazolásra cserélhető, ha a két szülő időközben teljesítette a tenyésztésbevételi feltételeket.

Abban az esetben, ha az egyed bármely kizáró hiba miatt nem felel meg a konfirmációs tenyészszemlén, a regisztrációs lapjára rá kell vezetni a tenyésztésből kizáró okot és a törzskönyvezési rendszerben inaktívvá kell tenni.

Amennyiben az egyed születésétől kezdve a fajtastandard szerinti kizáró körülménnyel rendelkezik, törzskönyvezhető, de részére csak „N” jelzésű származási lap állítható ki, és egész életében nem jogosult konfirmációs eljárásra.

Prémium származási lap:

Prémium származási lapot kap az a kölyök, akinek a szülei teljesítették az NPE által felállított I. osztályú tenyészed minősítéshez szükséges követelményeket.

Regisztrációs lappal a kutya nem tenyészthető, így a regisztrációs lapos szülőtől/szülőktől származó alom egyedei nem jogosultak regisztrációs lapra sem.

Törzskönyv-vezetés

A törzskönyvek vezetése a tenyésztésvezető illetve a megbízott személy vagy szervezet feladata, amely felelős a törzskönyvek megőrzéséért, szabályszerű vezetéséért. Szakmai munkáját az Elnök felügyeli. A törzskönyv-vezetés feladatai:

- a) a törzskönyvezés egységes végrehajtása,
- b) származás nyilvántartása,
- c) teljesítményvizsgálati adatok gyűjtése és feldolgozása,
- d) törzskönyvezéssel kapcsolatos adatszolgáltatásának koordinálása,
- e) kapcsolat tartás a származási lapot kiállító szervezettel,
- f) felelős a törzskönyvön és a származási lapon szereplő adatok valódiságáért,
- h) gondoskodik a törzskönyvezési szabályzat betartatásáról.

Tenyésztő

Az a magyar állampolgárságú, vagy a Magyar Köztársaság területén tartósan (évi 270 nap) tartózkodó külföldi jogképes, természetes személy, illetve a Magyar Köztársaságban bejegyzett jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező társaság, Egyesület, aki (amely) legalább egy az Egyesület által vezetett ebtörzskönyvben szereplő, tenyészthető minősítésű kutya tulajdonosa. Szuka tulajdonos esetén a fentiek mellett az Egyesülettől, vagy más elismert ebtenyésztő szervezettől kennelnevet kapott.

A Nemzetközi Pumi Egyesület a törzskönyvezés technikai feladataival a **Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületeinek Szövetségét** bízta meg, mely az adatbázis kezelést is végzi.

Az Egyesület a tag/tenyésztő kérésére nyilvántartásba veszi ebét/állományát, és származási igazolással látja el, ha

- az Egyesület által gondozott fajtához tartozik,
- a későbbi törzskönyvezésének a magyar jogszabályokban, vagy az Egyesület szabályzataiban, akadálya nincs,
- a tenyésztő a fajta törzskönyvezési és tenyésztési szabályzatait elfogadja, továbbá,
- a nyilvántartási díjat megfizette.
- A regisztrációs lappal rendelkező egyed számára, amennyiben a minősítési feltételek szerint saját jogon megszerezte a tenyészthető minősítést, származási lap kiadható

A hatályos magyar jogszabályoktól, az Egyesület szabályzataitól történő eltérés, az azokban foglalt szabályok megsértése, valamint a kutyáknak kereskedelmi célra történő szaporításának gyanúja esetén az Egyesület a törzskönyvezést és a származási lap kiadását minden külön eljárás nélkül megtagadja.

Az előírt okmányok hiányában, illetve az azokban szereplő formai, vagy tartalmi hiányosságok (ide értve a nem szabályszerű javítást, törlést, hamisítást is), az okmányokkal kapcsolatos bejelentési határidők túllépése esetén az Egyesület a nyilvántartásba vételt, törzskönyvezést és a származási lap kiadását minden külön eljárás nélkül megtagadja.

A nyilvántartási és törzskönyvezési eljárás során a tenyésztésvezető döntései ellen Egyesület elnökéhez lehet fellebbezni, majd az Elnökség a fellebbezést 30 napon belül érdemben köteles elbírálni és ennek megfelelően intézkedni a kijavításról, vagy elutasítani a fellebbezést. A fellebbezésnek nincs helye, ha az Egyesület jogszabály, az Egyesület törzskönyvezési szabályzatában és a fajta tenyésztési szabályzatában foglaltak szerint járt el.

Az Egyesület az állomány nyilvántartást és a törzskönyvet elektronikus formában vezeti. Az adat tárolásra, kezelésre, megőrzésre az Egyesület megbízási szerződést köt a nemzetközi elismertséget biztosító hazai kinológiai szövetséggel.

A nyilvántartó rendszerben valamint a törzskönyvben hibásan bejegyzett adatot javítani csak úgy szabad, hogy a kijavítás ténye, a korábban bejegyzett adattartalom felismerhető maradjon, megállapítható legyen a javítás időpontja, oka és a javítást végző személye, amelyről a szoftver gondoskodik. Az adatbázisban minden bejegyzett rekord véglegesen tárolásra kerül és megtekinthető.

Az állomány nyilvántartást és a törzskönyvet a megbízott rendszergazdának két egymástól elkülönített tárhelyen, károsodástól, illetéktelen hozzáféréstől védetten kell tárolni. Az adatok nem törölhetők.

2.8.1. A törzskönyvbevételhez szükséges dokumentumok:

- az alombejelentés dokumentumai
- regisztráció esetén a tenyészszemle jegyzőkönyv

A bejegyzéshez szükséges okmányok tartalmáért, az abban foglalt tények és adatok valódiságáért a bejelentő büntetőjogi és polgárjogi felelősséggel tartozik.

2.8.2. A MEOESZ részére történő adatszolgáltatás rendje

A MEOESZ részére történő adatszolgáltatás rendjét az erre vonatkozóan megkötött szerződés tartalmazza.

2.8.3. A kutya állomány nyilvántartás, törzskönyv tartalma, szerkezete és vezetése

2.8.4. Az állomány nyilvántartás

Az állomány nyilvántartás az alábbiakat tartalmazza:

- a törzskönyvi sorszámot,
- a tenyésztő nevét, címét;
- a tulajdonos nevét, címét;
- a születésének időpontját;
- a kennel- és hívónevét, ivarát, egyedi azonosítóját, törzskönyvi számát, ismertetőjeleit (fajta, szőrzet, szín és jegyek, nagyság) és tenyészminősítő osztályba sorolását;

- atenyésztőszervezet által ismert összes teljesítményvizsgálati, szűrővizsgálati eredményét;
- a tenyésztésből való kiesés időpontját, és amennyiben ismert ennek okát;
- a kiállított, illetve kiadott tenyészigazolások dátumát és célját;
- az eb szüleinek, nagyszüleinek, dédszüleinek és ükszüleinek kennel- és hívónevét, azonosítóját (törzskönyvi számát), ismertetőjeleit (szőrzet, szín és jegyek, nagyság) és tenyészminősítő osztályba sorolását, valamint teljesítményvizsgálati és szűrővizsgálati eredményeit.

2.8.5. Törzskönyv tartalma

A törzskönyv minden bejegyzett ebre az állomány nyilvántartásnál felsorolt adatokat tartalmazza

A törzskönyv vezetése folytatólagosan történik A törzskönyvi részben külön, „/H” jelöléssel kell jelölni a honosítás alapján bekerült ebek sorszámát.

Az Egyesület törzskönyvei a Magyar Ebtörzskönyv (rövidítve: MET) szerves részét képezik, a Magyar Ebtörzskönyv kifejezés után a fajta hivatalos neve szerepel (Magyar Ebtörzskönyv Pumi, röviden: MET Pm)

2.8.6. A származási lap kiállításának előírásai

Az állomány nyilvántartásba vett egyedek részére az Egyesület származási lapot állít ki. A nyilvántartásba vételhez szükséges dokumentumokat az Egyesület tenyésztési szabályzata tartalmazza.

A származási lap az NPE tulajdona, amelyet az eb mindenkorai tulajdonosának ad ki használatra. A származási lapnak a tenyésztő lakhelyén mindig rendelkezésre kell állnia.

A származási lap elkészítésével a NPE más szervezetet, vagy személyt is megbízhat. A megbízás a kezelési, adatszolgáltatási jogosultságokat részletesen szabályozó szerződéssel jöhet létre. A származási lapot a tulajdonosnak az Egyesület nevében az irodavezető adja ki. A származási lap postázásával más szervezet is megbízható.

A fenti feladatok ellátására az Egyesület a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületeinek Szövetségét bízta meg.

A származási lap közokirat, szigorú számadású nyomtatványként kell kezelni. A származási lapról másodlatot az eredeti sorszám jelöléssel a kiállító adhat ki. A másodlaton fel kell tüntetni a másodlat kiadásának okát és a kiállítás időpontját. A másodlat kiadását nyilvántartásba kell venni.

A származási lap az alábbi adatokat tartalmazza:

- sorszámot;
- a törzskönyv megnevezését (Magyar Ebtörzskönyv Pumi, röviden: MET Pm.);
- az Egyesület nevét, az okmány állami elismertségét továbbá azt a tényt, hogy az Egyesület olyan országos szervezethez tartozik, amely tagja az FCI-nek;
- az eb kennel- egyedi- és hívónevét, születési dátumát, fajtáját és ivarát

- az eb egyedi azonosítóját és ismertetőjeleit (szőrzet, szín és jegyek, nagyság), valamint törzskönyvi számát;
- a tenyésztő és a tulajdonos nevét, címét;
- az eb származását, a negyedik generációig (szülők, nagyszülők, dédszülők, ükszülők) visszamenőleg az ősök kennel nevét és törzskönyvi számát;
- az eb szülei, valamint nagyszülei esetében minősítését, valamint teljesítményvizsgálati eredményeit :
  - a csípőízületi dysplasia szűrés eredménye, illetve genetikai szűrések eredménye
  - a legmagasabb munkavizsga-fokozat
  - a nemzetközi, magyar és külföldi championátusok (Int.CH., HCH, ...CH), magyar és külföldi junior championátusok (HJCH, ...CH);
  - a BIS, BOG, BOB (HFGY), CACIB, R.CACIB, CAC, R.CAC, HPJ címek darabszáma (pl.: 1× BIS, 3×HFGY, 2×CACIB, 5×CAC);
  - A fenti címek hiányában az egyéb kiállítási eredmények, címek;
  - Az eredmények, címek közül csak azok kerülhetnek bejegyzésre, amelyek a származási lapon szereplő utód nemzésekor már az adott eb tulajdonosának birtokában voltak, illetve a visszaigazolási dátumuk megelőzi a fedeztetés dátumát!
- a származási lapot kiállító felelős személy aláírását, a kiállító szervezet és az Egyesület bélyegzőlenyomatát;
- a teljesítményvizsgálatok közül a kiállítási, munkavizsga, munkaverseny eredményeket, champion címeket, tenyészszemle eredményeket az eb tulajdonosa rávezetheti a származási lapra, vagy az Egyesület által hitelesített teljesítményfüzetben vezeti;
- a teljesítményvizsgálatok közül az Egyesület által szervezett tenyészszemle eredményeket a származási lapra rá kell vezetni.

2.8.7. TÖRZSKÖNYVRE VONATKOZÓ SZABÁLYOK

2.8.7.1 A tenyésztésbe vétel szabályai

A szabályzat hatálya kiterjed azon személyekre, akik a tenyésztést Magyarországon végzik, függetlenül tagsági viszonyuktól, amennyiben a tenyésztés során a kutya számára az elismert tenyésztő szervezet által kiadott származási lapot igényelnek.

2.8.7.2 Tenyésztésbe vétel feltételei

Csak egészséges egyedekkel, az állatvédelmi törvény követelményeinek betartásával szabad kutyát tenyészteni. Tenyészerek és kölykök részére megfelelő tartást kell biztosítani. Ehhez alapvető feltétel a tiszta, a fajtának megfelelő tartás, gondos ápolás, és emberi odafigyelés. A kutya faj természetéből adódóan alapvetően fontos szempont az ember állandó közelsége, ezért szükséges feltétel az állandó lakott ingatlanon való tartás.

Tenyésztésbe csak olyan egyedek állíthatók, melyek

- az előírásoknak megfelelő származási lappal rendelkeznek, tenyészhető minősítést szereztek az Egyesület által rendezett tenyészszemlén, és a minősítési feltételeknek megfelelnek, illetve a 2013.január 1. előtt született kutyák esetében az előzőekben elért eredményüket az Egyesület elfogadta.
- amennyiben a szülőpár bármelyik tagja nem rendelkezik tenyészhető minősítéssel, szuka esetén a kölykezt követő lehető legközelebbi alkalommal kell

tenyészszemlén megszerezni az utólagos tenyésztési engedélyt, kanoknál a legközelebbi tenyészszemlén, az utódoknak addig csak regisztrációs lap adható ki. A fenti szabály kizárólag az egyed első fedeztetésénél illetve fedezésénél alkalmazható, amennyiben a kutya a következő tenyésztésbe állítás alkalmával sem rendelkezik minősítéssel, úgy az utódoknak csak „N” típusú regisztrációs lap adható ki, mely későbbiekben tenyésztésre nem jogosít.

- A minősített tenyészegyed esetén a minősítési rendszerben foglaltak szerinti eredményeket kell igazolni.

Tenyészebet importálni az erre vonatkozó rendeletek betartásával lehet. (lásd 12.pont)

Az importált és nyilvántartásba vételre szánt kutya FCI által elismert származási lappal, illetve az adott ország Export pedigréjével valamint a Tenyésztési Hatóság jogszabály által előírt engedélyével kell, hogy rendelkezzen.

Importált kutyákat a származási ország, vagy az Egyesület által kiadott „tenyészhető” minősítés birtokában lehet tenyésztésbe állítani.

Azon kutyák, melyeknek valamelyik szülőjétől az Egyesület a tenyésztési engedélyét megtagadta, és ezután külföldön lettek tenyésztésbe állítva, Magyarországon nem tenyészthetők, utódaik nem törzskönyvezhetők, származási lapot nem kaphatnak. A vemhesen importált szukákat a kölykezést követő lehető leghamarabb kell tenyészszemlén bemutatni, megszerezni az utólagos tenyésztési engedélyt, a kölykök származási lapjának kiadása addig felfüggesztésre kerül. Az alombejelentőhöz csatolni kell az eredeti fedeztetési igazolást, másképp a kölykök nem vehetők törzskönyvi nyilvántartásba.

Külföldi fedeztetésnél az adott ország szabályai az irányadók. Külföldi fedeztetés: csak az FCI által elismert származási lappal rendelkező kannal és az FCI által elismert törzskönyvvezető szervezet fedeztetési igazolása alapján történhet. Abban az esetben, ha a termékenyítés mélyhűtött spermával történik az ebek törzskönyvezéséhez a spermabank, vagy állatorvos hivatalos igazolása szükséges!

2.8.7.3. A tenyésztésbe vétel alsó korhatára és a tenyésztésben tartás felső korhatára

Szuka kutyát legkorábban 15 hónapos kortól lehet tenyésztésbe állítani. Kanok esetében a korhatár 12 hónap.

A tenyésztésbe vonás felső korhatára szukáknál a fedeztetéskor betöltött 8 év, kanoknál nincs felső korhatár. Kivételes esetben, amennyiben a szülőpár bármelyike nem éri el vagy meghaladja a megadott korhatárt, a Tenyésztői Tanács engedélye szükséges az alom származási lappal való ellátásához.

2.8.7.4. Két kölykezés közötti idő

Egy szuka után két naptári évenként két alom törzskönyvezhető függetlenül az alomban felnevelt kölykök számától.

2.8.7.5. a. Tenyésztés „EB REGISZTRÁCIÓS LAP” –os egyeddel

Az „R” típusú EB REGISZTRÁCIÓS LAP” -pal rendelkező kutya konfirmációs tenyészszemlén való megfelelés esetén megkaphatja a végleges származási lapot. A tenyésztésbe vételéhez a szokásos tenyészminősítésen (tenyészszemle) részt kell vennie.

2.8.7.5.b. Tenyésztésbe vétel ismeretlen származású egyed esetén

A tenyészszemlén regisztrációra jelentkező ismeretlen származású kutya esetében először kizárólag egy alkalomra szóló tenyésztési engedély adható.

A tenyésztésbe állításhoz a következő dokumentumok szükségesek, melyeket a tenyészszemlére való jelentkezéskor be kell mutatni:

- Csípő-könyök diszplázia szűrési eredmény tenyészhető fokozata. DM vizsgálat NN vagy NA eredménnyel (NA esetén kizárólag NN minősítésű egyeddel párosítható)
- PLL vizsgálat eredménye NN vagy NA eredménnyel (NA esetén kizárólag NN minősítésű egyeddel párosítható)
- Patella vizsgálat eredménye

Az egyed csak abban az esetben állítható tenyésztésbe, amennyiben a Tenyésztési Tanács a genetikai sokféleség megőrzése és az állomány minőségének javítása érdekében ezt indokoltnak látja, és ezt írásban igazolja. A beszerzett bizonyítványok birtokában lehetséges az első alom létrehozása.

Amennyiben a kutya a fenti feltételek teljesítése után megkapta a tenyésztési engedélyt, a létrejött almot 6 hónapos korig be kell mutatni a Tenyésztési Tanácsnak. A Tenyésztési Tanács ekkor dönt a végleges tenyésztési engedély kiadásáról.

Amennyiben elkészül és rendelkezésre áll a fajta genetikai profilja, ismeretlen ősökkel rendelkező kutya "konfirmációjának" feltételül a tenyésztési tanács a DNS azonosító készítéséhez levett vérminta felhasználásával vagy annak hiányában, új vérminta alapján fajta megállapítás végzését is előírhatja.

2.8.7.6. Almonként nyilvántartásba vehető utódok száma:

Az Egyesület minden egészséges, életképes kiskutyát nyilvántartásba vesz, ha a szülők rendelkeznek az előírt minősítésekkel.

2.8.7.7. Fedeztetés feltételei

Elsőfokú rokonok közötti párosítás nem engedélyezett. Ilyen párosztatás: apa és leánya, anya és fia, testvérek egymással.

Minden párosztatás után a kan tulajdonosa a Fedezési Igazolás kitöltésével igazolja a fedezés tényét. A Fedezési Igazolás egyik példányát a szuka tulajdonosa a kan származási lapjának másolatával (mindkét oldal) együtt az alombejelentő mellékleteként benyújtja.

Egy szukát egy tüzelési ciklus alatt alapvetően egy kannal szabad párosztatni. Több kannal történő fedeztetés után, minden kantól kell vérmintát venni a DNS alapú származás ellenőrzés lefolytatásához.

Amennyiben bármely okból több kannal történt fedeztetés, a származási lapok csak a DNS vizsgálat eredményének ismeretében adhatók ki az apasági vizsgálat eredményének ismeretében a megfelelő adatokkal.

Az átmenetileg az országban tartózkodó fedező kanok esetében a származási lapon szereplő törzskönyvi számot kell elfogadni

2.8.7.3. Kennelnevek, kennelnév védelem

A Kennelnév kiadásának szabályai a Kinológiai Világszövetség (FCI) által kerülnek meghatározásra.

A kennel név a kutya „családneve”, a tenyésztő tenyészetének neve.

Minden kennel névnek írott és kiejtett formában különböznie kell már védett kennel nevektől. Ezt a tenyésztők a tenyészetek megkülönböztetésére kapják, és az összes, a tenyészethez tartozó egyed, illetve fajtát, ezzel a tenyészet-névvel kell törzskönyveztetni. A kennel név nem átruházható. Kivéve öröklés és a családtagok közötti átruházást. A kennel nevet nem lehet megváltoztatni, illetve újabbat kiváltani. Ugyan azt a kennel nevet a tenyésztő halála után, az utolsó alomtól számított 10 év elteltével lehet ismételtengedélyezni. Az importált egyedek nevét a saját kennel névhez csatolni szigorúan tilos. A kennel nevek szigorúan személyesek. Ugyanúgy tilos egy kutya keresztnéve után más kennel nevet csatolni. (of, from, by, at, in etc.)

A kennel nevet a „Kennelnév kérelem” formanyomtatványon kell a Kinológiai Világszövetség magyarországi képviselőjénél igényelni. A kennel név igénylésekor 3 variációt kell megadni. A képviselő gondoskodik a kennelnév kérelem FCI felé való továbbításáról, minek során nemzetközileg védeltséget kap az engedélyezett kennelnév.

A kennel létesítmény helységválttatása esetén a tenyésztőnek közölnie kell az új címet a Nemzetközi Pumi Egyesülettel. Olyan tenyész-szukák esetében, amelyek több személy tulajdonában vannak és tulajdonosaik különböző FCI tagországokhoz tartoznak szerződéses szabályozást kell felmutatniuk a kennelnévről és a tulajdonjogról.

Kennel első megtekintését a Tenyésztési Tanács kijelölt tagja végzi.

2.8.7.4. Alombejelentés

A tenyésztőnek a megszületett almot a Nemzetközi Pumi Egyesület honlapján (lévő online űrlapon) kell bejelentenie az alom születésétől számított 14 napon belül.

Ezt követően az alom születésétől számított 6 hónapon belül kell a Nemzetközi Pumi Egyesület részére a lent felsorolt mellékleteket papír alapon benyújtani. Az alombejelentőt a tenyésztőnek egyértelműen és hiánytalanul kell kitöltenie.

A kölykök egyedi megjelölése

A kölyköket legkésőbb 4 hónapos korukig egyedi jelölő eszközzel – transzponderrel (chip)- kell ellátni. A chip behelyezése az állatorvos feladata. Az állatorvos az általa aláírt transzponder beültetési összesítőre ragasztja az azonosító matricákat, majd a tenyésztő az összesítőt az alombejelentővel együtt az Egyesület irodájának megküldi. A kölykök megszületése után a **tenyésztő online alombejelentő** lapot állít ki. A szabályszerűen kiállított alombejelentő után az előírt mellékleteket a kölykök 6 hónapos koráig meg kell küldenie az Egyesületnek.

2.8.7.5. Felelősség viselése a jelölésért, az előírt bejelentésekért, a feljegyzésekért, valamint a regisztrációkért.

A kutyák transzponderrel való megjelölését az állatorvosok végzik. A tenyésztő szolgáltat adatot a transzponderrel ellátott kutyáról például az alombejelentés során.

A tenyésztő számára jogszabályi kötelezettség, hogy a kiskutyát csak microchippel ellátva adhatja át más személynek.

Ebből következően, az alombejelentés során, amennyiben olyan kölyök van az alomban, mely számára a tenyésztő nem kíván származási lapot kiváltani, a microchip bejelentő lapon ebben az esetben is kötelező felsorolni az adott egyedeket.

Az alombejelentőn minden esetben a kölykök születési színét kell feltüntetni!

A hiánytalanul kitöltött alombejelentőhöz papír alapon, postán küldve mellékelni kell a következőket:

- a szuka, és a kan tenyészengedélyének és származási lapjának mindkét oldali másolatát,
- az esetleges kiállítási eredményének és a szűrővizsgálatok, munkavizsgák másolatát,
- fedeztetési igazolást,
- az állatorvos igazolását a microchip behelyezéséről,
- a tenyészszemle bírálati lapot
- karakterteszt bírálati lapot,
- diszplázia szűrésről kiállított igazolást. A minősítési követelmények teljesítése a 2013. január 1. után született egyedekre vonatkozóan kötelező érvényű.

Amennyiben a törskönyvben rögzítésre került a teljesítményvizsgálat a kiállítások és egészségügyi szűrés eredménye, ezeket nem szükséges ismételt az alombejelentőhöz mellékelni.

Amennyiben az elektronikus alombejelentő kitöltése akadályba ütközik, az alombejelentő formanyomtatványt személyesen kell igényelni a Tenyésztési Tanácstól, és a mellékletekkel együtt személyesen vagy postai úton kell eljuttatni a Nemzetközi Pumi Egyesület levelezési címére.

Az alombejelentés dokumentumainak ellenőrzése után az erre megbízott személy átadja az alombejelentőt a származási lap kiállítása céljából a vonatkozó szerződésben meghatározott feltételek szerint a szerződött partnernek. (az NPK esetében a MEOESZ-nek), a nemzetközi elismertséget is adó származási lap kiállítása céljából.

Az elkészült származási lapot ellenőrzés után a megbízott személy hitelesíti, ezután kerül postázásra a tenyésztő számára.

2.8.7.8. Tulajdonos változás bejelentése

A tulajdonosváltást a régi és az új tulajdonos szerződésbe köteles foglalni, amelynek szabályaira a polgári jog az irányadó. A tenyésztő az Egyesület felé 15 napon belül köteles bejelenteni a tulajdonos változást.

A származási lapot az Egyesület részére 30 napon belül, külön felszólítás nélkül vissza kell szolgáltatni, ha:

- a) az eb elpusztult;
- b) az eb a tenyésztésből véglegesen kivonásra került;
- c) a származási lap valótlan adatokat tartalmaz.

A fenti a) és b) pont esetben a tulajdonos, vagy a tenyésztő kérésére a származási lap érvénytelenítve és az érvénytelenítés okának feltüntetése után véglegesen birtokba adandó.

Az Egyesület megtiltja tagjainak, hogy kutyáikat vagy azok kölykeit kereskedőnek vagy állatkereskedésnek adja el.

Amennyiben a tag ezt a rendelkezést bizonyítottan megszegi az Egyesület kizárja a tagok sorából!

2.8.7.9. Alomellenőrzés és származás ellenőrzés

a) Alomellenőrzés:

Az alomellenőrzést alkalmasszerűen, a kölykök **8 hetes koráig** kell elvégezni. Az alomellenőrzést az alombejelentés után a kijelölt tenyésztési felügyelő végzi, aki ellenőrzi az alom állapotát, a tartási és egyéb körülményeket, és formanyomtatványon rögzíti a tapasztaltakat.

Amennyiben az alomellenőrzés során olyan tény vagy adat jut az alomellenőr birtokába, mely a törzskönyvezés menetét érinti, vagy állatvédelmi szempontból kifogásolható, azt haladéktalanul jelzi a Tenyésztési Tanács felé a szükséges intézkedések megtétele céljából.

b) Származás ellenőrzés:

A származás ellenőrzést és a fajtaazonosság ellenőrzését a HáGK és Tenyésztési Hatóság által kidolgozott és előírt módszertan szerint kell elvégezni.

A DNS azonosító és a tárolt DNS minta felhasználásával szükség esetén elvégezhető a fajta azonosság a származás, illetve az apaság vizsgálata.

c) Kennel Kontroll:

A Tenyésztési Tanács az állatvédelmi és egyéb szakmai követelmények betartásának ellenőrzése céljából alkalmasszerűen ellenőrizheti a bejelentett tenyészhelyeket.

29. Tenyészvonal: kiemelkedően örökítő kantól származó azonos fenotípusú utódok egy vonalba kerülnek. Ajánlott több vonal kialakítása. (bevett gyakorlat)

A tenyészvonal olyan genealógiailag egységes állatcsoport (részpuláció, párosítási csoport), amely bizonyos tulajdonságokat biztonságosan örökít. A tenyészvonal a genetikai vonaltól különbözik. Értékét nem a rokontenyésztés adja, hanem az, hogy az egy apaállattól származó vonalhoz tartozó állatokat generációról generációra úgy párosítják, hogy az értékes őstől való távolodás ellenére a megkülönböztető genetikai és fenotípusos érték fennmaradjon.

2.9.1. Család: a családok alapja a törzskönyvben szereplő alapító szuka és annak ivadékcsoportja.

2.9.2. Párosítási terv: magánszemély tenyésztők nem kötelesek párosítási tervet benyújtani, de kötelesek a standard figyelembevételével tenyészteni, a *párosítás minden esetben egyedi párosítás*. Az NPK által ajánlott az idegen párosítás (családtenyésztés). *A tenyésztő szakmai belátása szerint történik a tenyésztési program előírásai és a Tenyésztési Tanács iránymutatásai szerint.* Nem természetes személy köteles párosítási tervet benyújtani jóváhagyásra a tenyésztői tanácsnak. A tenyésztői tanács igény esetén a felkínált lehetőségek alapján, párosítási javaslatot tesz. A párosítási tervet a várható tüzelés előtt egy hónappal kell benyújtani. Génbanki állományok párosítási terve: Minden esetben egyedi párosítás.

A típustulajdonságok, funkcionalitás és egészségi mutatók kiemelt jelentőségével. Elsődleges cél a genetikai variancia fenntartása. A küllemi szelekció során háttérbe szorult vonalak és családok preferenciája mellett.

2.9.3. Szelekció rendje:

A szelekció az állomány védelme miatt rendkívül lényeges. A szelekciót az NPK végzi, alapja a tenyészszemle és karakter teszt.

A tenyészállatok kiválasztása többlépcsős szelekciós rendszerben történik.

- ▶ első lépcső: pedigrēanalízis, ősök információi, káros recesszív gének eliminálása
- ▶ második lépcső: fenotípus, funkcionális típusbírálat, tenyészszemle, DNS minta gyűjtés
- ▶ harmadik lépcső: saját egészségi szűrések
- ▶ negyedik lépcső: funkcionalitás, idegrendszer, hasznosítási tulajdonságok értékelése,
- ▶ ötödik lépcső: szaporodásbiológiai alkalmasság, apai és anyai értékmérők (fedezőkészség, szoptatási és kölyöknevelési készség)
- ▶ hatodik lépcső: utódcsoportok értékelése- lehetőség szerint

Kis populációk, például a pumi szelekciója és az Effektív Populációméret(Ne) becslése:

A pumi ismert származású egyedeinek a száma folyamatosan csökkent az utóbbi évtizedekben. A populáció méretéből fakadóan egyre gyakoribbá válik a rokon egyedek véletlenszerű párosítása, ami beltenyésztettséghez és genetikai leromláshoz vezethet. A populációk dinamikájából adódóan a létszám hol csökken, hol nő majd ismét csökken. A populáció génkészletét minden esetben a lecsökkent létszám limitálja, így az újra megnövekedő állományban egyre kevesebb lesz a rendelkezésre álló variancia. (palacknyakhatás).

Az ideális populációtól való eltérés, a populációk méretbeli különbségének számszerűsítésére alkották meg az Effektív Populációméret (Ne) nevű mutatószámot. Az Effektív Populációméret a fajta azon egyedeit foglalja magába, amelyek valóban átadják génjeiket a következő nemzedéknek. Az elméleti 1:1 ivararány (ahány szuka annyi kan a tenyésztésben) mellett a populáció létszáma (N) megegyezik az Effektív Populációmérettel (Ne).

Amennyiben az ivararány ettől eltérő- és természetesen az ebfajtáknál eltérő, akkor az Ne értéket képlettel lehet meghatározni. Az Effektív Populációméret és a populáció beltenyésztettsége törvényszerűen összefügg.

Effektív Populációméret (Ne)=4Nm x Nf/ (Nm +Nf)

Nm: kanok száma a tenyésztésben Nf: szukák száma a tenyésztésben

Elméleti modellszámítás százas populációban az Effektív Populációméret és a beltenyésztettség

létszám összesen	szuka szám	kan szám	Ne	beltenyésztettség %
100	50	50	100	1,00
100	60	40	96	1,04
100	70	30	84	1,19
100	80	20	64	1,56
100	90	10	36	2,78
100	99	1	3,96	25,25

Ki kell szelektálni a:

- a) a pumi standardnak nem megfelelő egyedeket (fajtaidegen, kizáró hibával rendelkező, ill. több jelentős hibával rendelkező egyedeket)
- b) szaporodásbiológiai problémával küzdő egyedeket

- c) idegrendszerileg nem megfelelő egyedeket
- d) a genetikai betegségekben szenvedő egyedek illetve a tünetmentes hordozók esetében a tenyésztésbe állítás csak az alábbi korlátozások figyelembe vételével engedélyezett:

A genetikailag a Mendeli egy génes recesszív öröklésmentű kórképek (Pl.: PLL, DM) és a szintén így öröklődő az FCI szerint elfogadhatatlan színhibák (Pl.: májbarna/csokoládébarna, Izabella, kék v. szürkén született) esetén az azonos "kiszelektálható tulajdonságokat" hordozó szülők párosítása tilos, ill. a cserjegység esetén kerülendő.

A tiltott párosításból származó utódok további tenyésztésbe csak a tenyésztési tanács külön engedélyével, szűrő vizsgálattal igazolt heterozigótaság vagy mentesség, kiemelt genetikai érték hordozása esetén vonhatók. Kiemelt genetikai értéket olyan rendkívül jó tulajdonságokkal rendelkező eb képvisel, melynek vérvonalából származó tenyésztésbe vonható, mentes testvére nincs.

2.10 Apaállat használat szabályai: Az Egyesület populációs szinten a fajta genetikai diverzitásának fenntartása érdekében az Effektív Populációméret (Ne) emelésére és a beltenyésztettség csökkentésére törekszik.

A kritikus méretű populációknál a genetikai variancia, indokolt szelekciós nyomás mellett, apai ágon a geneológiai vonalak, anyai ágon a családok körének bővítésével valósítható meg.

A következő generáció megtervezése során az Egyesület a lehető legnagyobb számú tenyészkan állomány aktív alkalmazására törekszik.

A tenyészkanok kijelölése a többlépcsős szelekciós rendszerben történik. A nukleusz állományba sorolt tenyészkanok a fajta legértékesebb tenyészállatai. Tenyésztésre csak minősített apaállat használható. A termékenyítés történhet természetes és mesterséges úton.

2.10.1 A tenyész szukák életében 6 alom engedélyezett. Kerülendő egy-egy tenyészkan túlzott favorizálása, ezért kanoknál évente belföldön maximum 5 fedezés megengedett.

A számok túllépésére, különösen indokolt esetben, előzetes kérvény alapján a Tenyésztési Tanács adhat engedélyt.

A tenyészállatok életteljesítmény kontrolljának célja a populáció minőségének nyomon követése, szinten tartása, illetve javítása. Alkalmazásával megakadályozható a populáció minőség romlása.

2.10. A fajta génkészletének felderítése

Az ország törzskönyvezett pumi állománya ismert, genetikai felderítése folyamatban van. DNS minták gyűjtése 2013. óta zajlik.

A mintavétel folyamatos, a tenyészszemle kötelező eleme, a tenyészegyedeknél 2017. július 1.-től kötelezővé váló DNS profil készítése ebben további adatokat szolgáltat. A felgyűlt mintaállomány a későbbi géntérkép elkészítésére is használható lesz.

A vérminta levétele kizárólag állatorvos vagy a mintagyűjtő labor által kijelölt személy közreműködésével történhet.

A nukleusz állományok in vitro génmegőrzése állami génbankban történik.

A fajta génkészleteinek felderítése a DNS vizsgálatokra épül. A fajtaazonossági és származásellenőrzési vizsgálatok mellett a génbanki megőrzés lehetővé teszi a fajta genetikai adatbázisának kialakítását és az adatok tudományos elemzését. Ezek alapján mérhetőek a populáció dinamikai változások és becsülhető a genetikai távolság.

3. A FORGALMAZÁS, AZ EXPORT ÉS AZ IMPORT SZABÁLYAI

3.1. Hazai születésű tenyészállat az egyedi azonosítást követően az, NPE által kiállított származási lappal kerülhet hazai és külföldi forgalmazásra. Ha a Származási lappal rendelkező, vagy arra jogosult ebet külföldön értékesítenek, úgy a Nemzetközi Pumi Egyesület és a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületeinek Szövetsége között fennálló szerződésben meghatározottak szerint kell eljárni.

3.2. A magyar ebajták tenyészállatait, valamint szaporítóanyagát exportálni csak a kiszállításnak a tenyésztési hatóság részére történő írásbeli bejelentését követően lehet. (legalább megadandó adatok: törzskönyvi szám, fajtája, neve, születési helye és ideje) és a kiszállítás várható ideje. Állami tulajdonú állomány külföldre nem értékesíthető!

Amennyiben a kutya Kiviteli származási igazolást kap a MEOESZ-től, ebben az esetben a vonatkozó szerződés szerint a MEOESZ vállalja a Tenyésztési hatósághoz történő bejelentést a származási lap kiállításával együtt.

Amennyiben a fogadó ország nem igényel magyarországi kiviteli származási igazolást, ebben az esetben a tulajdonosnak kell megtennie a bejelentést.

A kérelem alapján a Szövetség úgynevezett „Kiviteli Származási Lap” -ot állít ki, kivételt képez ez alól a Regisztrációs lappal rendelkező kutya, mely számára Kiviteli Származási Lap nem adható ki.

3.3. Ha az FCI által elismert, eredeti és hiteles származási lappal rendelkező ebet külföldről hoznak be az országba tulajdonváltás okán, az eredeti származási lapot honosítási záradékkal kell ellátni, amelyben a kutya Egyesület által adott törzskönyvi száma, sorszám „/H” jelölése mutatja a honosítás tényét.

A 188/2019 (VII.30.) Korm. rendelet 40. § alapján:

A tenyészállat behozatalához a tenyésztési hatóság engedélye szükséges, melyet a behozatal előtt legalább 15 nappal a tenyésztési hatósághoz benyújtott kérelemmel kell kérvényezni.

A honosításhoz a hatósági engedélyt és az export pedigree-t mellékelni kell, a honosítási kérelem nyomtatványt az eb tulajdonosa által kitöltve, a kérelmet a MEOESZ-nek címezve, a NPK által „Tudomásul véve, engedélyezve” záradékkal ellátva kell a MEOESZ-hez eljuttatni.

Az NPK az engedélyezés során megvizsgálja a származásilap adatainak valóságát illetve a transzponder beültetésének helyét, idejét, körülményeit, kérdésese esetben beszerzi a szükséges dokumentumokat, adatokat.

A behozatali engedélykérelmeket, illetve a kiviteli bejelentéseket a Tenyésztési Hatósághoz kell írásban megküldeni postai úton.

A kutya honosítására a Tenyésztési Hatóság jóváhagyása után van lehetőség.

Nem kell bejelentést tenni a tenyészállat kiállításra, versenyre történő behozatalához, kiviteléhez, illetve átszállításához, valamint a tenyészállat egyéb célú, hat hónapot meg nem haladó időtartamú behozatala és kivitele esetében, ha az állatot a származási országba visszashállítják, és ezt a körülményt a behozatalkor, illetve kivitelkor hitelt érdemlően igazolják. Ha az így behozott tenyészállatot belföldön akarják forgalmazni, illetve tenyészállatként hasznosítani, a tenyésztési hatósághoz haladéktalanul meg kell tenni a bejelentést.

4.

TARTÁSI FELTÉTELEK

4.1. Az in-situ tartás feltételei:

Figyelembe véve, hogy a fajta kialakulásakor (mely a XVIII-XIX századra tehető) a maitól lényegesen eltérő volt az állattartási kultúra, és a szelekciós tevékenység lényegében a munkában nem tökéletes egyedek kiirtását jelentette, az in-situ tartás és megőrzés csak fokozott odafigyeléssel, felügyelettel, és a XXI.sz. kultúrájának és állatvédelmi szabályainak betartásával lehetséges. A genetikai változatosság, a küllemi tulajdonságok, valamint képességek varianciája azonban eltérő szubpopulációk kialakítását indokolja. Az évtizedeken át jellemző küllemi célú hobbitenyésztés mellett a génmegőrzést is szolgáló munka állományoknál a hagyományos tartásmódnak újra van létjogosultsága. (nemzeti parkok természetes közegei, puszták, majorok)

4.2. Az ex-situ tartás alkalmas leginkább a mai európai kultúra és állattartási szabályok szerint történő tevékenységre, kiemelve a munkaképesség és ösztönök fenntartását és ápolását. A kutya az ember közelében, társállatként tartva képes csak realizálni a benne rejlő genetikai képességeket.

4.3. A fajtára jellemző és a tenyésztésnél ajánlott tartási mód

Tenyészkutyák tartása lakásban, házban, gazdasági épületben, szabad területen, nyitott vagy részben nyitott kennelben, kifutóban is lehetséges.

A pumi számára a fajta igényeit figyelembe véve kell a tartási körülményeket biztosítani.

Javasolt a kutyával történő rendszeres, lehetőleg napi foglalkozás, és hogy minden kutya kellő mennyiségű időt töltsön el gazdája, illetve a család közelében.

A kölyöknevelő helyiség huzatmentes, higiénikus legyen. Szigorúan tilos a kutyákat megkötve, láncon, ketrecben, szállító boxban elhelyezni, kivéve indokolt esetben, akkor is csak korlátozott ideig. A vonatkozó jogszabályok alapján a pumi kistestű kutyafajtának minősül, ezért az alábbi tartási szabályokat kell alkalmazni:

A kutyák megfelelő elhelyezése:

- egy kutya tartása esetén 10 m²
- csoportos tartás esetén kutyánként 6 m² terület szükséges,
- a kutyák rövid ideig (1-2 óra) 6 nm-nél kisebb területen is tarthatók,
- A kutyák állandóan kikötve nem tarthatók, legfeljebb rövid időre(órákra).
- A kutyának minden esetben árnyékos, nyugalmas pihenő helyet kell biztosítani.

4.4. Az Egyesület megtiltja tagjainak, hogy kutyáikat vagy azok kölykeit kereskedőnek vagy állatkereskedésnek adja el. Amennyiben a tag ezt a rendelkezést bizonyítottan megszegi, az Egyesület kizárja a tagok sorából!

4.5. Az Egyesület megtiltja tagjainak, hogy a kutyákon esztétikai vagy egyéb nem egészségügyi okból (pl. hangszál átvágás) sebészeti beavatkozást végeztessenek.

5. KENNEL VAGY RÉSZPOPULÁCIÓ MEGSZÜNTETÉSE ESETÉN KÖVETENDŐ SZABÁLYOK

1) Természetes személy halálesete miatt:

PTK (polgári törvénykönyv) VII. könyve szerint történik. Amennyiben a család megkeresi az NPE-t, az Egyesület segítséget nyújt a tenyészegedek szakszerű elhelyezésében.

2) Természetes személy egyéb ok miatt:

NPK tag tenyésztő írásban, időpont megjelöléssel köteles jelezni az NPK felé a felszámolási szándékot. Kérésre az Egyesület segítséget nyújt a tenészegyedek elhelyezésében, illetve pótolhatatlan vonalú egyed esetében lehetőség szerint felvásárolja és kihelyezéséről gondoskodik.

3) Nem természetes személy egyéb ok miatt:

Írásban, időpont megjelöléssel köteles jelezni a NPE felé a felszámolási szándékot. Kérésre az Egyesület segítséget nyújt a tenészegyedek elhelyezésében, illetve pótolhatatlan vonalú egyed esetében lehetőség szerint felvásárolja és kihelyezéséről gondoskodik. Felszámolás esetén Nukleusz állományból a minősített aktív korú tenészállatok külföldre nem értékesíthetők. Azok elhelyezését és további hasznosítását az ország határain belül az NPE a tagjai körében igyekszik megoldani.

6. AZ ELLENŐRZÉS ÉS IGAZOLÁS RENDJE

Alomellenőrzés és származás ellenőrzés

a) *Alomellenőrzés:*

A tenyésztőnek a megszületett almot a Nemzetközi Pumi Egyesület honlapján lévő online űrlapon kell bejelentenie az alom születésétől számított 14 napon belül.

Ezt követően az alom születésétől számított 6 hónapon belül kell a Nemzetközi Pumi Egyesület részére a lent felsorolt mellékleteket papír alapon benyújtani. Az alombejelentőt a tenyésztőnek egyértelműen és hiánytalanul kell kitöltenie.

A tenyésztő számára jogszabályi kötelezettség, hogy a kiskutyát csak microchippel ellátva adhatja át más személynek.

Ebből következően, az alombejelentés során, amennyiben olyan kölyök van az alomban, mely számára a tenyésztő nem kíván származási lapot kiváltani, a microchip bejelentő lapon ebben az esetben is kötelező felsorolni az adott egyed/ket.

Az alombejelentőn minden esetben a kölykök születési színét kell feltüntetni!

A hiánytalanul kitöltött alombejelentőhöz papír alapon, postán küldve mellékelni kell a következőket:

- a szuka, és a kan tenészsengedélyének és származási lapjának mindkét oldali másolatát,
- az esetleges kiállítási eredményének és a szűrővizsgálatok, munkavizsgák másolatát,
- fedeztetési igazolást,
- az állatorvos igazolását a chip behelyezéséről,
- a tenészszemle bírálati eredményét
- karakterteszt bírálati lapot,
- diszplázia szűrésről kiállított igazolást. A minősítési követelmények teljesítése a 2013. január 1. után született egyedekre vonatkozóan kötelező érvényű.

Az alomellenőrzést alkalmanként, a kölykök **8 hetes koráig** kell elvégezni. Az alomellenőrzést az alombejelentés után a kijelölt tenyésztési felügyelő végzi, aki ellenőrzi az alom állapotát, a tartási és egyéb körülményeket, és formanyomtatványon rögzíti a tapasztaltakat. Amennyiben az alomellenőrzés során olyan tény vagy adat jut az alomellenőr birtokába, mely a törzskönyvezés menetét érinti, vagy állatvédelmi szempontból kifogásolható, azt haladéktalanul jelzi a Tenyésztési Tanács felé a szükséges intézkedések megtétele céljából.

Az alombejelentés dokumentumainak ellenőrzése után az erre megbízott személy átadja az alombejelentőt a származási lap kiállítása céljából a vonatkozó szerződésben meghatározott feltételek szerint a szerződött partnernek. (a NPE esetében a MEOESZ-nek), a nemzetközi elismertséget is adó származási lap kiállítása céljából.

Az elkészült származási lapot ellenőrzés után a megbízott személy hitelesíti, ezután kerül postázásra a tenyésztő számára.

b) származás ellenőrzés:

A származás ellenőrzést és a fajtaazonosság ellenőrzését a Tenyésztési Hatóság által kidolgozott és előírt módszertan szerint kell elvégezni.

A DNS azonosító és a tárolt DNS minta felhasználásával szükség esetén elvégezhető a fajta azonosság a származás, illetve az apaság vizsgálata.

c) Kennel Kontroll:

A Tenyésztési Tanács az állatvédelmi és egyéb szakmai követelmények betartásának ellenőrzése céljából alkalmanként ellenőrizheti a bejelentett tenyészhelyeket.

Több tulajdonos esetén

Ha a tenyészkutya több személy tulajdonában vannak, akkor erről a tulajdonosok között írásos szerződést kell kötni, amelyből az egyes tulajdonosok jogai és kötelességei világosan kitűnnek.

Olyan tenyész-szukák esetében, amelyek több személy tulajdonában vannak és tulajdonosai különböző FCI tagországokhoz tartoznak szerződéses szabályozást kell felmutatniuk a kennelnévről és a tulajdonjogról.

7. TENYÉSZSZEMLE SZABÁLYZAT

7.1. A tenyészszemle célja

Az Egyesület által gondozott fajtához tartozó egyedek standardban rögzített külső és belső tulajdonságainak és használati értékének fejlesztése, a hibás, nem kívánatos egyedek kiszűrésével.

7.2. Tenyészszemle rendezvények

Tenyészszemle az Egyesület vezetősége által meghatározott helyen és időpontban tartható. Az időpontokat az Egyesület honlapján közzé kell tenni a rendezvény előtt legalább 15 nappal, alapesetben egész évre előre. A tenyészszemlék számát az Egyesület vezetősége évente, igény szerint határozza meg, de minimálisan hat esetben, az ország területén különböző tájegységeken rendezi.

Különlegesen indokolt esetben (logisztikai nehézségek, egészségügyi okok) kihelyezett tenyészszemle is rendezhető, ennek felmerült költségét a kérelmezőnek kell fedeznie.

7.3. Tenyészszemle bírói, személyi feltételek

A tenyészszemle bírót az Egyesület Elnöke kéri fel.

A küllembírálatot a fajtát kiválóan ismerő küllembírók végezhetik. Lehetőség van Szakbírók kijelölésére.

Szakk bíróvá az válhat, akit az Egyesület vezetősége erre elismer és felkér. Ennek feltételei:

- a pumi fajtára FCI vizsgával rendelkezik, és
- rendszeresen részt vesz az Egyesület szakmai fórumain,

A szakk bírói megbízást a tenyésztés vezető javaslatára az Egyesület Elnöke adja ki. A megbízás visszavonható!

A kutyák Karaktertesztjét csak elismert teljesítménybíró végezheti (terelőkutya bíró illetve munkakutya teljesítménybíró)

A Nemzetközi Pumi Egyesület az FCI bírói testület mindenkori működési szabályzatát fogadja el, a bírálata e szabályzat alapján történik. A Nemzetközi Pumi Egyesület FCI bírói igazolvánnyal rendelkező bírót fogad el, illetve kér fel bírálatra. A leírtaknak megfelelően a bírói testület működési szabályzatára, a bírók felelősségére, valamint a bírók minősítésének követelményrendszerére vonatkozóan az FCI mindenkori működési szabályzata az irányadó.

7.4. A részvétel feltételei

A tenyészszemlén csak olyan kutya vehet részt, amely az Egyesület által elismert származási lappal vagy konfirmálható „R” jelű regisztrációs lappal rendelkezik, illetve a regisztrációra szánt ismeretlen származású kutya regisztráció céljából. Betegségre gyanús, vagy beteg kutyát nem szabad felvezetni. A tüzelő szukákat a tenyészszemle megkezdése előtt a tenyészszemle vezetőjének be kell jelenteni, és utolsóként kerülnek elbírálásra.

Minden kutyának microchip alapján azonosíthatónak kell lennie. Azonosíthatatlan kutya nem bírálható!

Optikai manipuláció (festés, hintőpor, spray) használata esetén a kutya nem bírálható el.

Foghiány, fülporctörés/hiány, illetve faroktörés/hiány, egyéb más csonkoltság nem genetikai eredetű (pl. sérülés), állatorvosi véleménnyel kell igazolni. Egészségvédelmi szempontból orvosiilag nem igazolható műtéti beavatkozás/csonkoltság esetén a kutya nem bírálható!

Tenyészszemlén csak 12 hónapos kort meghaladó kutyák minősíthetők, kivéve, amennyiben a tenyészszemle idején a kutya betöltötte a 11 hónapos kort, és a következő tenyészszemle több hónap múlva esedékes.

A tenyészszemlén a következő iratokat kell bemutatni:

- eredeti származási lapot vagy regisztrációs lapot, ismételt bemutatásnál az előző tenyészszemle bírálati lapját,
- egy évnél idősebb korban szerzett csípődiszplázia szűrés eredményét igazoló dokumentumot,
- DM vizsgálat eredményét igazoló dokumentumot (2019. január 1.-től lehetőség a tenyészszemlére való jelentkezés alkalmával) Amennyiben a kutya szülei Mentés minősítésűek, és ezt igazolja a tulajdonos, a kutya számára nem szükséges bizonyítvány.

- Ismeretlen származású kutya regisztrációja esetén az előírt vizsgálatok eredményét igazoló dokumentumokat (Csípő-könyök diszplázia szűrési eredmény tenyészhető fokozata.- DM vizsgálat NN vagy NA eredménnyel, PLL vizsgálat eredménye NN vagy NA eredménnyel, Patella vizsgálat eredménye
- a tenyészszemle helyszínére történő belépéskor a kutya érvényes oltási könyvét,

7.5. A tenyészszemle menete

a. Kísérő iratok

Az eredeti származási leadása mellett az előírt szűrési eredmények dokumentumainak másolatát mellékelni kell a bírálati laphoz

b. Karakterteszt

A kutya a Tenyészszemle küllembírálatán csak az eredményes Karakterteszt teljesítése után vezethető fel. A küllembírálatot megelőzően kell elvégezni a karaktertesztet, amennyiben a kutya nem rendelkezik már előzőekben szerzett érvényes karakterteszt bizonyítvánnyal. Amennyiben a karakterteszten a kutya nem felel meg, a küllembírálaton nem vehet részt, de a következő alkalommal újra próbálkozhat.

A karakterteszt szabályzat a Tenyésztési Program mellékletét képezi.

c. Küllembírálat

A karaktertesztet követi a küllembírálat, mely alkalommal fenotípus alapján vizsgálja a bíráló kutyát.

A bíráló során a küllembeli tulajdonságok pontos leírása történik, különös tekintettel az esetleges hibákra, illetve tenyésztésből kizárásra okot adó tulajdonságokra.

d. DNS mintavétel. A DNS mintavétel szájnyálkahártyáról vett mintával történik. A minta a szakma szabályainak megfelelő levételét és tárolását a megbízott laboratóriummal kötött külön szerződés tartalmazza.

e. Szín konfirmálása a tenyészszemlén:

Az alombejelentőn minden esetben a születési színt kell feltüntetni, azonban pumi esetében a genetikai tulajdonságok következtében a szín jelentősen változhat a kutya kifejlett korára. A Tenyészszemle alkalmával a bíráló megállapítja a kutya felnőttkori színét, melyet rögzít a bírálati lapon. A törzskönyvi nyilvántartásban és a származási lapon a születési szín után vesszővel elválasztva meg kell jeleníteni a végleges színt is, amennyiben az eltér a születéskori színtől.

7.6. A tenyészszemlén kiadható minősítések

a. Tenyésztésre javasolt.

Olyan kiemelkedő tulajdonságokkal bíró egyed, melynek tenyésztésbe állítása a fajta fenntartása érdekében kifejezetten javasolt.

b. Tenyészhető

- A küllem és karakter alapján megfelelő.

c. Egy alom erejéig tenyészhető

- Ha egy egyed küllembeli vagy viselkedési hiányosságokkal rendelkezik, azonban vérvonala alapján olyan genetikai értéket képvisel, mely más módon nem pótolható. Ha az egyed nem rendelkezik származási igazolással, de a tenyészszelemlén a bíró fenotípusa alapján megállapítja a fajta azonosságát, először csak ezt a minősítést kaphatja.

d. Tenyésztésre nem javasolt

Amennyiben a kutya nem rendelkezik a standardleírásban megjelölt kizáró hibával, azonban a teljes bírálat összessége alapján nem kívánatos tenyésztésbe állítása.

e. Tenyésztésből kizárva

- Olyan küllembeli vagy viselkedési hiányosságokkal rendelkezik, amelyek a tenyésztésből kizárják.

„Tenyésztésből kizárva” minősítés esetén a tenyészszelemlé egy éven belül nem ismételtető meg, de egy év után is maximum egy alkalommal. Amennyiben a minősítés ismét tenyésztésre nem engedélyezett, a kutyát véglegesen ki kell zárni a tenyésztésből.

f. Amennyiben az ismeretlen szülőktől származó kutya a tenyészszelemlén megfelel a bírálatokon, a jegyzőkönyvre rá kell vezetni, hogy a kutya a Törzskönyvi regisztrációba felvehető. A származási lap kiadását a tulajdonosnak kell kérelmeznie.

7.7. Adminisztráció

A tenyészszelemlén készült jegyzőkönyvet (Tenyészszelemlé bírálati lap) minden kutya bírálata közben jegyző vezeti a bíró diktálása alapján. Az eredeti példányt a kutya tulajdonosa a helyszínen megkapja. Az előírt szűrési eredmények dokumentumainak másolatát mellékelni kell a bírálati laphoz, és a bírálati lapon fel kell tüntetni az eredményeket.

A tenyészengedély a 2013. január 1. után született egyedeknél a csípődiszplázia szűrés megfelelő eredménye birtokában kerül bejegyzésre a származási lapra.

A DM vizsgálati eredmény bemutatása 2019.január 1.-től lehetőség a tenyészszelemlére való jelentkezés alkalmával.

A tenyészszelemlével kapcsolatos adminisztrációs feladatokat a Tenyésztési tanács vezetője vagy az általa kijelölt személy végzi, a keletkezett dokumentumok nem selejtezhetőek. A keletkezett adatok a törzskönyvi adatbázisba, illetve a NPE irattárába kerülnek.

8. TELJESÍTMÉNY VIZSGÁK ÉS SZABÁLYZATOK

A Terelési képességvizsga, Hagyományos Terelőverseny, Terelőkutya Munkavizsga, és a Nemzetközi Terelőverseny és más sport és munkateljesítmény vizsgálatok lebonyolítása tekintetében az érvényben lévő nemzetközi (FCI) és országos (MEOESZ) szabályzatok kerülnek alkalmazásra.

A fajtatiszta ebek tenyésztési szabályairól szóló 98/2013 (X. 24.) VM rendelet hatályba lépése előtt szerzett teljesítményvizsgálati és tenyészszelemlé eredményeket a Nemzetközi Pumi Egyesület elfogadja.

A fenti rendelet hatálybalépése után más szervezet által rendezett Terelési Képességvizsga és Terelőkutya Munkavizsga eredményét az Egyesület abban az esetben ismeri el, amennyiben a rendező szervezet az Egyesülettől előzetesen hozzájárulás kért és kapott.

9. A TENYÉSZTÉSRE HASZNÁLT KUTYÁKRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK ÖSSZEGYJTÉSE ÉS RÖGZÍTÉSE

Az országos állattenyésztési adatbázisba történő adatküldés módja és rendje a Tenyésztési és más rendeletileg aktualizálendő Hatóságok által meghatározottak szerint zajlik.

10. BÍRÓI TESTÜLET

A Nemzetközi Pumi Egyesület az MEOESZ-FCI bírói testület mindenkori működési szabályzatát fogadja el, a bírálatok e szabályzat alapján történnek. A Nemzetközi Pumi Egyesület FCI bírói igazolvánnyal rendelkező bírót fogad el, illetve kér fel bírálatra. A leírtaknak megfelelően a bírói testület működési szabályzatára, a bírók felelősségére, valamint a bírók minősítésének követelményrendszerére vonatkozóan az FCI mindenkori működési szabályzata az irányadó.

Küllem bírálatot FCI-MEOESZ küllembíró, Terelő munkavizsga, képességvizsga és karakterteszt során a bírálatot FCI-MEOESZ terelő bíró végezheti.

A NPE taggyűlése által elfogadva: Ócsa, 2020. január 25.

**Holdampf Dóra
Elnök sk**

**..
Tenyésztésvezető sk**